

ḡuċ na ḡaoũltaċta

muiris ó caċáin
asur
tomás ó raḡallais
Do Scriob

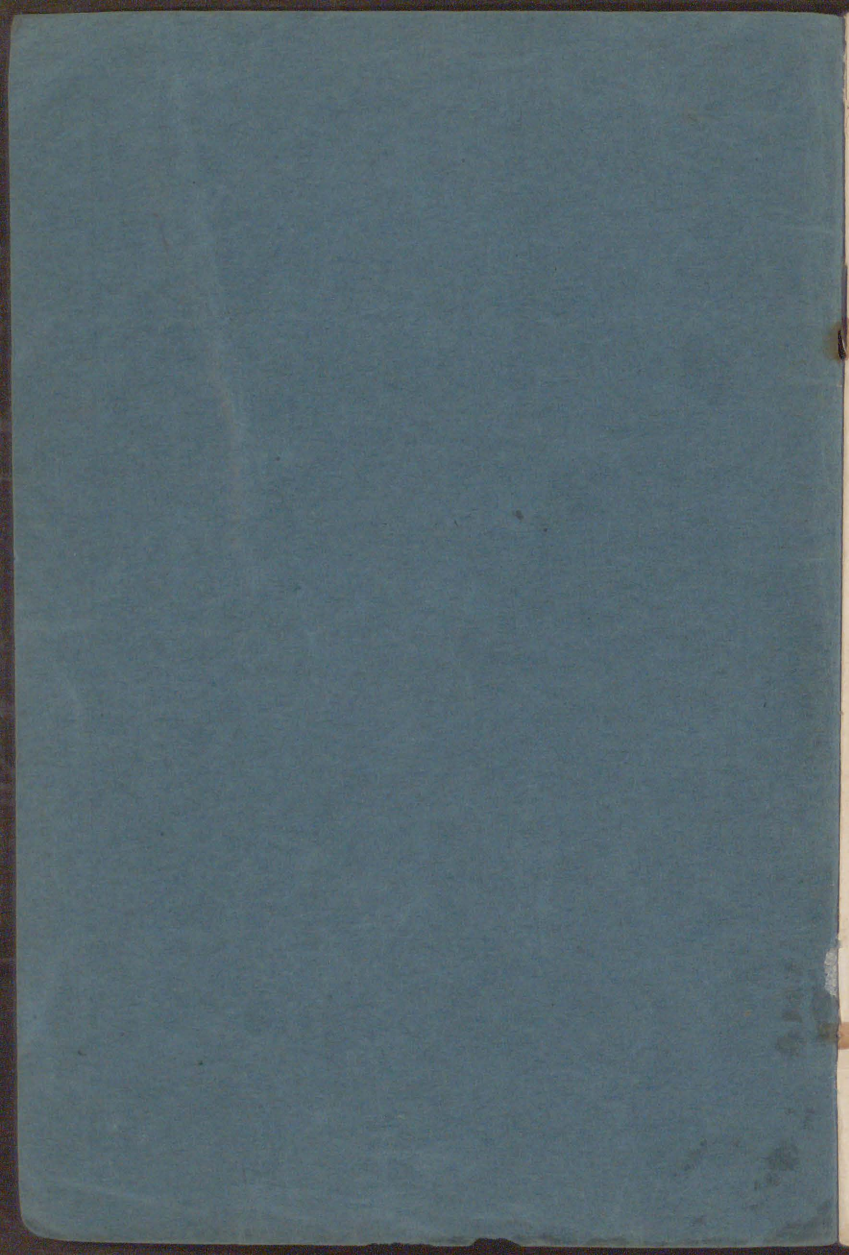

Comluċt Oirdeácair na hÉireann

Teoranta

i mBaile áta Cliat

141.004

5035007

Συτ̄ na ΣΑΟΥΛΤΑΪΤΑ

nó

COMRÁDŌ TO CĀC

141.004

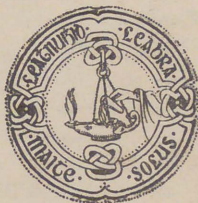
muiriṡ ḡ caṡáin

asur

tomás ḡ raḡallaṡ

To Scriob

Joseph. B. Noonan

Comluēt Oirdeáair na hÉireann, Teoranta
89 Spáirí an Tálbóiríḡ :: Baile-Áta-Cliat

621130899

Wm. B. Hooper

CLÁN NA SGEAÓT.

Roinn	Tíreéal	Leathanac
I.	BEANNAÓTA.—	
	Cainté agus Comrád	5
II.	AN AIMSIR.	7
	Ranna Ama	12
	Ranna na Bliadhna—An tEarrac	14
	An Samrad	17
	An Fómhar	18
	An Fómhar	19
	Oíche Nollag	20
	Mairdean Lae Nollag	21
	Míora na Bliadhna	22
	Comarctáí na h-Aimire	22
	Dhúct, Sioc, Báirteac, Sneacá	21
III.	CORP AN DUINE.	25
	na Bailbeata	26
	Éadac	27
	Sláinte	28
	Salair	31
IV.	UIMHREACÁ.	34
	Aisgead	37
	Díol agus Ceannac	37
	Ceirteanna ar Díol agus Ceannac	40
V.	MO TÍG.	42
	Tíreacáin Tíge—An párlúr	43
	An Seomra Rhoimne	43
	Anáirde Stairge	44
	An Clog	45
VI.	BIAÓ AGUS DEOÓ.	46
	Scéilín	48

Romn	Terbeal	Leatánac
VII.	OBÁIR NA SCOILE AGUS CAITEAMH AIMSIRE.	49
	An Luargán	50
	Báire agus Iománurdeact	51
	Cártaí Imeartha I.	54
	Cártaí Imeartha II.	55
VIII.	AN CAILÍN BEAG.	57
	An Cailín 'ra Scoil	58
	An Cailín 'ra Baité	59
IX.	ΣΑΟΙΤΑ.—LEITIR	60
X.	ΤΑΡΤ, ΟCΡΑΣ, 771.	62
XI.	ΔΙΣΘΕ.—CÓIR IOMPUIR I.	62
	Cóir Iompuir II.	64
XII.	ΔΙΜΜΙΤΕ ΤΙΣΕ	65
	Διμίτε Δίττα	66
XIII.	ΛΙΤΡΙΟΪΤ.—ΣΓΕΑΙ	68
	Dub-foeail	68
	An Saozal Mór Bpaonac	69
XIV.	ΤΛΑΪΤ ΕΟΛΑΣ.	70
	Deilb an Domáin	71
	Áirto na Cpuinne	72
	Treo	72
	An Lá agus an Oíde	73
	Lárlíne an Domáin	74
	Na Sion-Éreapa	75
	Ornoméla an Domáin	77
	Ranna na Mara	78
	An Cácair reo agusinne	79
XV.	ΣΙ ΕΙΛΙΝ.—ΤΑΡΤ	81
	Σαιμί Beata, agus Céarota	85
XVI.	ΣΑΟΡ-ΕΕΑΡΑΔΟΪΡΕΑΪΤ.	

I. BEANNACTA.

1. CAINNTE AGUS COMRÁD.

Trátnóna breaḡ, i dtúr an tramhair, bós Séamur Mac Suibne ríor Spáio Uí Conaill ag rraih'ceoiriacaḡ tó féin. Cé éarrairde air ag teac an porca ac rean-
cára ó'n tuait, Míceál Ó Concubair.

"So mbeannuigró Dia duit," arsa Míceál.

"So mbeannuigró Dia ir Muire duit," adair Séamur.
"Ara, an tura atá agam?" ar reirean, nuair a
d'féac pé at-uair air. "Céad míle páilte agus pláinte
rómat so Daile áta Cliaḡ."

"So mairtú tú i bpaḡ," arsa Míceál; agus éiric
an beirt lám le na céile, agus toruigeac an réir cómpáio
annrin.

Séamur: Soiré mar tá do muintir uile ra mbaile?

Míceál: So mí-mair, glóir do Dia. 'Dfuit do cúram
féin ar feabair?

Séamur: Níl don cailleac oira, so mba plán an té
fiarruigeair. Tug tú an ainpear breaḡ eugainn so
Daile áta Cliaḡ. Cé'n uair a táinig tú do'n éatair?

Míceál: Anoir d'iriac a' teac ó rtaḡ na traenaḡ mé.

Séamur: Tar irteac mar rin euis an bhpoinnteaḡ reo
so n-iró tú greim agus so n-ólaio tú cupán tae.

Míceál: Ní raḡac, so raib mair agus raḡ raogaíl
agaḡ-ra; tá mé a' dul, glan d'iriac, so teac mo lóiróin
anoir.

Séamur: 'A cómairle féin do mac Anna, agus ní
bfuair ariam níor meara.' Cá raio beair tú ra scaḡair?

Míceál: Seacḡmair nó mar rin. Níl an tpláinte so
mí-mair agam le soirio, agus táinigear 'un doctúir
feiceál annreo.

Séamur: Dia linn. Iy oé liom náé bfuil tú ar poġnam. Cá mberó tú ar lóiróin i iut an ama?

Míceál: I gceanntar Šlar Naoróean; reo é an peólaó duit.

Séamur: Siubailfró mé amac tamall de'n bealac leat, nó a' macamuid ar cárr?

Míceál: Iy fearr liom féin a' riubal.

Séamur: Tá go maíe.

Óog an veipe leo cor ar cóir, agus iy gearr go bpaca Míceál fátaí céad-poġmair dá ndíol ag ocaróóir.

"Go mbeimuid beó ar an am reo arís," ar reirean. "Sin iad na céir fátaí nuada a éonaicear fóir i mbliadna."

Séamur: Iy dóig gur i dtíir cóimtiġeac a d'árapdar rin. Tá tú ag cur alluir—tabair dom an cóta móir rin agat agus iomcápoócairó mé duit é.

Míceál: Muire reo duit é agus páilte.

Séamur: Iy beag an t-ionġnaó tú beit leat-máiró aige agus an meóócan móir atá ann.

Míceál: Mo mátair-móir a junne an bpeiróin rin, an cpeátúr.

Séamur: A' ndeir tú rin liom? Šoiróe mar tá an bean boóe?

Míceál: Tá pí ar plige na píinne ó Šamain reo ġab tarr. Šo ndéanairó Dia trócaire uirre.

Séamur: Ámén, muire. Iy aice a bí na rġealta bpeáġa Šaeóitġe agus na h-amháin binne a meallpáó an éuac de'n épaioó.

Míceál: Tá tura ag dul ar do bealac anoir b'féoir; náe ríor an cátair a bí do éruall marac mire.

Séamur: Cé'n doóar! Níl don veirir móir oim. Seo é Šlar Naoróean anoir. 'Ófuil tú cinnte go bfuil eolar an bealaig agat éuis teac do lóiróin?

Míceál : Lán-cinnce—rin é an teac sa ngleann rin
 tíor. Úior ann cúpla uair éana.

Séamur : Deannaict leat mar rin, ac féac caiteiró tú
 a teact ar cuairt éugainn Dia Domhnaiḡ reo éugainn—
 ‘Eadan Spéine, Inre Caoir,’ rin é an reolad. Sgríob
 ríor é ar fáiteíor ḡo nDéanpá dearmad air.

Míceál : Déanpáid rin. ḡo ngnótuigíó Dia dúit
 anoir.

Séamur : ḡo mba fé dúit. Ueró rínn a’ rúit leat
 Dia Domhnaiḡ aḡ a tpi a élog; ná déan dearmad air.
 ḡeobaró tú mañ-éarrí i n-aice le Coláirde na Tríonóirde
 a bearrpar beagnac ḡo béal an doirair aḡainn tú.

Míceál : Ueró mé anrín ḡan teip, le congnañ Dé.
 Ar cóimrúge Dé tú.

Séamur : ḡo mba n-amlaró dúit.

CEISTEANNA.

Cár capad an dá capad ar a céile? Cé na n-aimmesca
 bí orra? Ciar v’ar Míceál Ó Concubair? An ar an
 tuait tura? Innrí pá an ḡcomrúad a bí roir an beirt.
 Céaró dearrpá le duine ar rḡaramaint dúit leir?
 aḡ dul tar duine dúit a bead aḡ obair céaró dearrpá?

II. AN AIMSEAR.

Ureag.
 Ureaicte.
 Fuar.
 Fusct.
 Te.
 Tear.

Báirveac.
 Feartainn.
 ḡotad báirvoige.
 Copamlaect báirvoige.
 Neallta duba.
 Tuar ceata.

Ḫlar.	Ḫoḡa báirtoige.
ḪarḪ.	Tóirneac.
Ciúin.	Teintneac.
Ḫeal.	Teine ḡealáin.
Ḫoréa.	Sioc.
Ḫliuc.	Δḡ cur ḡeaca.
Tirim.	Sneac̃ta.
Ḫoḡ.	Δḡ cátaḪ ḡneac̃ta.
Tair.	leac oirpe.
Ceó.	Steamnú.
Ceom̃ar̃anac̃.	leḡaḡ.
Ceom̃ar.	Claoc̃lóḪ.
An ḡaoḪ.	ḡlic-ḡneac̃ta.
An ḡman.	Cloca ḡneac̃ta.
An ḡealac̃.	Larair.
Ḫealac̃ na ḡcom̃líní.	Δiteall.
Maroin.	Múr.
Ḫrác̃nóna.	MeaḪon-lae.
MeaḪon-oir̃ce (mir̃-noct̃).	

2. ΔΝ ΔΙΜΣΕΔΡ.

Ir beḡ Δit ḡa oúit̃ce a ḡair̃ an oir̃eac̃ com̃iní ann Δḡur
 bí ar̃ an Sliab̃ Ruac̃, Δḡur ir̃ beḡ buac̃air̃l ḡa mbar̃úntac̃t̃
 a bí com̃ tóir̃eair̃ail ar̃ ḡiaḪac̃ le TaḪḡ Ó Súilleabáin.
 Dom̃nac̃ ir̃ Dálac̃ Δḡur ḡac̃ nóim̃eac̃ oá mbioḪ ḡaor̃ Δiḡe
 ba miañ leir̃ a' beir̃ a' ḡealḡair̃eac̃t̃, a cú le na coir̃ Δḡur
 a mair̃e oḡoig̃in i na láim̃ Δiḡe. Ir̃ é an com̃p̃aḪuir̃e
 a bioḪ Δiḡe ḡo h-ionḡuair̃l Tomár̃ Ó Dálaiḡ. B'ar̃
 Dair̃e na h-Abanñ do'n beir̃t̃. Δoñ Dom̃nac̃ am̃áin
 ḡa bḡoḡmar̃, bliac̃anta ḡeair̃ra ó roiñ, buair̃l an oír̃ amac̃
 a' ḡiaḪac̃ tar̃ eir̃ Δir̃ḡinn. Ḫuḡ ḡac̃ Δoñ oúine Δca

ceapairne leir; agus, dár ndóig, ní deáirnatóir deáirnatóir ar na coin ná ar na maí. Bí an lá breá te an tréad úr agus an srian a' taitneamh go h-áluinn. Ac nuair a téannatáir suas leiceann an énuic ó' ariúgeatáir poinnt fuar. Bí an oiread rin rpeír ra briaóac aca, ar a fion rin, gur móir an ruact a foillfead orra an lá céanna. Ir gearr go bpuair Réic (ceann de na maí) bonn. Ar an bpointe boire factar coinín a' glanad leir rna realta bodtaí agus na coin i n-a diaid. Toruis na buacailí a' raiúgead na maí, rú na fadair irteac agus amac roir cloca agus carraigeada agus realpeanna, ac, mar rin féin, ba é veire an rgeil gur tug an coinín a cora leir, agus gur fhoic ré a comicear plán gan dochar ná díogháil ac amáin an rgein a bamead ar. De ban an reata bí na buacailí tuirreac agus glaoatáir éuca ar na maí. Deair an veirt móir-timceall orra, agus tugatáir fá deara néallta duha ra rpeír.

“A' bfeiceann tú na reamail duha rin?” a veir Taó.

“Cim,” arra Tomár.

“Sin coramlaet báiróige; ir gearr dúinn toul ar farfad,” a veir Taó.

“Tá goatú báiróige air ceart go leor,” arra Tomár.

“Suróimír ríor fá bun na carraige rin tall.”

Surdeatáir ríor agus tarraingeatáir éuca na ríotáir aráin. Sul bí a lón itte aca ó' eirig an lá níor doirca ná rin aríor ionnur nac raib amárc rpeine le rágal ar bair an trléibe úr. Ní i bpat gur toruis ré a' báiróig go tréan.

“Ir móir m' eagla go mbeid an tréatóna ar fat rliuc,” a veir Taó.

“Ní móirde go mbead,” arra Tomár.

Taó: Má veireann ceó ná doircatáir orainn annreo

tamuro féir, arae tá millteada millteada ar sae taob
de'n riuab reo.

Tomár: Má tuiteann an oirde féin oiminn beiró pí
geal, náe bpuil gealaé nuab ann, a duine—gealaé na
zcomlini—azur geobamuro an bealaé abate ar éaoi
eicin, le congnam Dé.

Caos: Tura sa ráo azur Dia sa déanam. Nil
móran parcaó annreo. Ir geall an éarraiz leir an
rgead a raib Raifteiri fúite raó ó.

Tomár: Aizuim m' uilleannaáa tar ceana féin.
Téanam rior zo uti an tom rin éior.

Caos: Ni mirde uim. Náe beaz a éappaó ar
maroin zo mbeaó an tráctóna mar reo?

(Rit an beirt zo uti an tom, azur o'panadai annrin
zo raib aiteall ann.)

"Ir raóa arir zo utéiró mire a' riuab i néinfeacé
leat-ra," arra Tomár Ó Dálaiz.

"Tuize?" arra Caos Ó Súilleabáin.

"Sae uile 'éuize,'" adair Tomár, "támuro riuab
báirde anoir—i n-ár libini—azur zan riu comin ná
zիրբիաó amáin azainn de bair an lae."

"Bí féir Dia Domnaiz reo éugainn, le congnam Dé,
azur éiró tú féin zo mberó rporit azainn; marac
an báirdeac moiu beaó ceann nó péire marb azainn."

"Tar uait abate," adair Tomár, "nó beiró ár muintir
rá imníde fúinn."

Ni raóadai ac az bun an énuic nuair a éar áair
Caos oib.

"Neá, a buacail báire," ar reirean le Caos, "bí rior
azam zur i ndiaó comini a bí tú—rzuab leat abate
anoir, azur ná bioó do máair níor fúirde rá imníde
mar geall ort."

Nuair a bhí a chúro tae ólta ag Taróg Ó Súilleabháin an oirde úd éiminnis na comhprana irthead ar cuairt marí ba ghnáth leo, agus toruis an buacail ag cur ríor dóib ar eadtra an lae.

“Ír beag an bhí ag an tráthóna seo reo reo ar Lá Féil’ Stiopáin a maib mairé tuar a’ riada ar an rliab céadna, bliadanta fada ó foim,” aoir aoir Taróg. “Bí brac trom rneáta ar an tala ar maroin. Bí leac-oirde ar linn agus ar loe, a cuirreáó ríméad ar gáruir; agus é ag cur feaca ar cúl na gneine. Cipeá lorgaí na ngríreáda, na scoiníní, agus na n-éan ra rneáta, agus leir an bhonn móir realgairneáta a bhí oim níor mótuigeat gur reoáó tuilleáó reaca agus rneáta agus róit gur eirís gaoe agus gairbhíon, ionnur gur ar éigin báir agus beata a ríroiceat an baile beo.”

“Ír míro dul abailé,” aoir duine de na comhprana.

“Má’ marí ír míro,” aoir duine eile, agus abailé leo uile go léir.

Aer dears ó dear,

Mil ar gac mear.

Aer dears éiar,

Gaoit agus gman.

Aer dears éoir,

Sneáta go ríroie.

Aer dears ó tuaró,

Dainne de buair.

CEISTEANNA.

Cá n-deacairé Tadó Ó Súilleabáin agus Tomár Ó Dálaig an lá úo? Cé'n réarúir de'n bliadain a bí ann? An n-deacadarí cun an áirínn an Domnac rin? Céard a tugadar leó ar fáil an baile úoib? Raib an máirín fuar? An bfuil an máirín iníu fuar? Innír fá an bfiadac a bí ag an beirt buacailí. Déan áiríur ar an gcómrad a bí iníu na buacailí an lá úo. Déan cur ríor ar an reorádeac a bí i dtig Tadó Uí Súilleabáin an oíche rin. Sgriob síota fá an gcineál áiríre a bíor agus go h-ionduail ra ngeimhead.

3. RANNA AMA.

Roinnte ar am ina doiréanna, ina bliadanta, ina míora, ina feactuinní, ina neomaintí agus ina pecundáí.

AOIS: Sin céad bliadain. Sí reo an XXú. doir. Tá ceitíre raeiríur i mbliadain; an tEarrac, an Samrad, an foimmar agus an Geimhead.

1 mbliadain tá dá-mí-deug: Eanáir, Feabhra, Márta, Aibreán, Bealtaine, Meiteam, Iúil, Lúgnara, Meán foimmar, Deire foimmar, Samain agus Nodlaig. Tá caoga-a-dó feactuinní, agus trí-céad ir rearsa-a-cúig laeteanta i mbliadain.

1 seactuinn tá react laeteanta: Domnac, Luan, Máirt, Céadaoin, Oaradaoin, Doimne agus Satain.

Tá a ceathair-riead uair-a-cluig i lá. Seo mar áimníotar páirteanna an lae: An máirdean—ré rin ó eiríge gréine go meán-lae; in a díaró leanan an eadarsuic agus annran an tráthóna nuair bíonn

an ġriani aġ ħul fé. Leanann an OIŪŪE an tpiátnóna. Nuair bionn an ġriani tapéir ħulta pior fanann léar laġ poluir aġuinn ŝo póitl; ġlaotar EASCARADŪ ar an tpiát fan. Inr an oirpar le páinne-an-lae cíotar earcaradŪ na marone.

In UAIR-A-ĊLUIġ ta rearġa neomainti aġur i neomaint tá rearġa SECUNŪAÍ (nū bpiáta).

CEISTEANNA.

Caŵ ċialluionn aoir? Caŵ i an aoir atá aġuinn pá látair? Cá méio paerúr i mbliadain? Ainmniġ iao. Cá méio mí i mbliadain? Ċirniġ iao. An mó reaċtuinn i mbliadain? 'Ūé méio lá i mbliadain? An mó lá i reaċtuinn? Abair iao. 'Ūé méio uair-a-ċluig i lá? An eol ħuit páirteanna an lae? Caŵ é an páirt ŵen lá ar a nġlaotar an mardean? Caŵ a ġlaotar ar a ŵó-ŵeug-a-ċloġ pa lá? Caŵ é an ainm a tugtar ar an am fan ŵirpad tapéir meán-lae? Caŵ é an t-am ŵen lá an tpiátnóna?

Cá ŵtéiġeann an ġriani fé? Caiċin? Caŵ ir ainm ŵon laġ-poluir a bionn ann poim teact aġur tapéir imeacta na ġriane? Cá n-eiġeann an ġriani? Cá mbionn pí aġur i aġ ħul fé?

In uair-a-ċluig an mó neomaint? 'Ūé méio pecunŵ i neomaint? Léiriġ an bpiġ atá leo po: earcaradŵ, eadarpitŵ, páinne-an-lae, meán-oíce.

4. RANNA NA BLAÐNA.
NA SAÉSÚR.

Tomáirín a cúipeann na ceirteanna ro leanar ar a
[Dreiteáir móir, Miceál.]

AN TEARRAC.

Tomáirín : O ! feuc a mhicil ! ní rabar amuis ra
[háirvóin le trí peacúine go dtí ó éianib, agus, an tor
[píunán i lár an háirvóin, tá pé lán de thuilleoga beaga
[glara. An mbeid pé lán de píunán amáireac ?

Miceál : Ní beid a Tomáirín. Caitéimíd panaet
[tamall fada eile leir na píunáin. Ac tiocfaró ríad
[gan teip.

T. : Agus cao na taoð ná tagair amáireac ?

M. : Mar níl an aimpir te go leor fóir, agus dá
[otaáirvóir amac cóim luac ro ra blaðain, do beidíir
[cóim leacra ran leir an bfuac go bfuáirvóir báir, agus
[annran ní bead don píunáin agáinn.

T. : Cao na taoð go noibráir go raib an blaðain
[cóim luac ran ?

M. : Mar ir anoir acá an aimpir ag dul i mbuige
[aríir taréir an fuacra a bí ann. Ná cuimín leac an ríoc
[agus an rneacra a bí agáinn timpeall na noúlag ?

T. : Agus an fada a beid an fuacra gránna ro ag
[imteac ?

M. : Bíonn pé ag imteac leir go mall ar fead
[trí mí nú mar rín.

T. : Cad cuirfeann cun riubail é a mícíl ?

M. : Fan leat anoir agus saé lá eile tiocraimíó amac angho agus éirimíó go mberó an ghian as eirise níor doirde nr an rpreir agus tabairrimíó pé ndeara, leir, go mberó an lá as dul abfaro.

T. : Ac ní feiceann tor rriúnán an ghian as áróú ra rpreir ? An bfeiceann ?

M. : D'éirir é ; ac, muna bfeiceann, bmačann pé an tear as teacé ón ngréim. Beró an tear ón ngréim as nearcú ar fead trí mí.

T. : Dubrair go mbead an tear as nearcú ar fead trí mí. An mó lá anghan ?

M. : Timpeall le nóca lá nū mar rin. Roinntear an bliain i ceitpe Saérúir. An ceao saérúir atá aguin anoir. Sé reo an réarúir in a mbíonn an fuacé as laśú agus an tear as nearcú.

T. : Agus nac é reo, leir, an saérúir in a mbíonn na rriúnáin as glarú.

M. : Ir é díreac. Tá saé glarra as glarú pé látair. An t-earraic do glaoatar ar an ráta ro—Ráta an Earraic.

T. : Dubrair go raib trí míora ann. An eol duit na h-ainmneaca atá ar na míora ran ?

M. : Ir eol ; ir iad na míora iad ná—Feabra, Márta, Abrián. Ir é an Feabra an ceao mí, an Márta an mí láir agus an tAbrián an mí deirid.

T. : Cad é an mí atá aguin anoir ?

M. : Deirfad mí Márta atá aguin.

T. : An mberó an ainrír níor teo agus níor tiorma inr an Abrián ?

M. : Ní beró rí níor tiorma, ac beró rí níor teo. Ir minic a glaoatar an “ tAbrián bog bmaonac ” ahr.

T. : Cad é an éiall atá leir rin ?

M. : Bíonn an aimsir ana bog, agus ír minic a tuiteann an fearcainn i na bhaonaíca bogsa, trioma, Ceatanna shéine ír minice a bíonn ann iní an Abhán. Feuc a Tomáirín, an dtugair pé n-earra cao abí na feirmeoirí ag déanam le cúpla reáctuinn ?

T. : Ná rabadar ag obair amuis iní na páirceanna ? Connaicear feirmeoirí agus é i bfeidil capail agus céadta, agus é ag iompó fóo na talamán. Cao abí pé ag déanam, ní feadar ? Agus cao éuise go maib pé ag lot an bháin ?

M. : Ní maib pé 'gá lot. Bí pé ag treamad an fóio agus ag bogad na cfeirde leir an zcéadta. An bfeacaír don duine agus mála beag cnocta ar a shalainn aise, agus samán aise 'gá ráad ra talam, agus é ag caiteam muad éigin irteac iní zac don póll a deimead pé ?

T. : Ír dóig liom go bfeaca. Cao éuise an obair rin ? An ppácaí a bí aise á ráad ?

M. : Sead díreac ; reioláin ppácaí abí aise á cur. Fárrad ráo ran go háluinn, agus nuair beid an Samrad ann, beid béile ppácaí nua agusinn com maib le béile rriúán.

T. : Cao eile a cuirtear ran Earraí a mícíl ?

M. : Cuirtear móran raíar riol :—Síol éabairte, riol éoirce, riol péir, riol reagar, riol cruineadcan, riol lín, riol eorinan, riol meacain, agus an uile raíar riol glarraí. Círó tú na feirmeoirí ag treamad agus ag fuirre ar fead cúpla reáctuinn eile. Tá rác acu leir an deitinear. Sí reo an uain éun cuirteadoiréadta.

T. : Bíor ag féucaint iníe, ar zorc éoirce atá curta le tamall ag Seán Ainí. Bí an zorc dearg coicior ó rin, ac anoir tá an uile pioc de zlar. An péar zlar atá ag fáir ann ?

M. : Ní heath go deimhin, ad ip é an coirce atá ag gearáir ann. Sin é an gearáir a cionn tú. Glactar gearáir ar an scoirce nuair bíonn pé glar ós.

T. : A mhicil! a mhicil! féuc ead tá agam annro? Neath éin ip dóig liom.

M. : Neath éinin iprad i rin. Tá an t-eun ag déanam a nu e. Do dearmadar é rin a ráo leat go ndeineann na héin a neadaca i Ráca an Carrais. Nuair bíonn a scuro neath déanta acu, beipio uibe ionnta. Téigro ar goir ar na huibe annran, agus amac ar na huibe, tagann gearraicis beaga. An maic leat an ramrad a tomáirín?

T. : Ip maic go deimhin, agus, go móir-móir, ó tá an ramrad ag teact ina diair, agus na rpiúnáin agus na hubla agus na prácaí nua.

5. AN SAMRAD.

[Mí lúil : An máirdean cuidreac te].

T. : Ó! tá an lá go haoibinn. Nac breas atá gac puo inu a mhicil. Agus nil pé ró té. An mberó pé níor teo ná ro inu?

M. : Fan go rtiocairó meán-lae, agus annran bratpar an brotail a beró ann. Téanam opt agus raigmit ag riubal amac an bótar.

T. : Nac gleoite iad na blátanna atá ag páp fan an bótar?

M. : Féuc, na neomíni agus na méimíni pícaí! Sé an Samrad ráca an brotail—ráca na mblat. Na rioleta

asur na plannodá a cuirfeadh iní an Earraic, tá ríad
as fáir leo anoir pé tear na gréine. Bíonn an lá go
bheáig faoi, agus an oíche gearr bog.

T. : Féud ar an ngorc coirce reo, a mícíl. Tá barr
an coirce as criomadh. Cad na taob?

M. : Mar an ríol atá iní an léar tá pé as dul i méid
asur i dtroime agus, dá bhí rin, níl an gar las ábalta
ar é coimeadh ruair. Nuair bíonn an léar coirce mar rin,
veirtear go mbíonn pé as earcar—pé rin as criomadh níl
as ríleadh anuar.

T. : An faoi veid an Samrao agusinn?

M. : Ar feadh trí mí—Bealtaine, Meiteam agus Iúil.

T. : Ó, náe bheáig é an Samrao agus na laeteanta
geala, teo.

M. : Seadh a buacailín bis ir rona é an Samrao páim.

6. AN FOGHÁIR.

[Am : Meán-fogháir.]

T. : Cad é an mí atá agusinn anoir a mícíl?

M. : Mí Meán-fogháir. Slaotar meán-fogháir air
an mí reo mar gur anoir a bíonn na feirmeoirí iriúg
i lár oibre an fogháir. An t-am go den mbliadhain
a bío as baint an arthair, as baint toradh na ríol a
cuirfeadh iní an Earraic, agus a ófár i ríe an tSamrao.
Tá an t-arthair aibí anoir, agus tá veirte fáir aise.

T. : Féud cad tá na ríe rin as veunam iriúg in iotlann
Seán Ainí?

M. : Tá cruac féir aca gá veunam, agus tá meiteal
acu ann cun cabrú le Seán Ainí. Cuirfidh gac feirmeoir

a curó ar bair féin agus a curó bairtáí irthead ra rcioból i gcóir an gheimhrid. Beid an fogháir ar fad irtheis an mí reo cúgáinn.

T. : Cad é an ainm atá ar an mí reo cúgáinn ?

M. : Mí Dheiread fogháir ir i.

T. : An bfuil pé véanac ra lá anoir a mícíl ?

M. : Tá pé leat-uair taréir a pé, ac tugáinn tú pé nveara ná fuil an tráctóna com zeal ar a pé a élog agus bíod pé inr an tSamháid. Tá an grian ag írliú ra rpeir, agus tá an lá ag dul i ngeiriac agus a bfuair.

T. : Féud ar éad an bótar. Tá na duilleoga ma míctib rcairte air, agus dat burde orra. An bfarfard don duilleoga eile air an treacúinn reo cúgáinn ?

M. : Ní farfard, a leinb, ar fead tamail míoir. Tuirfid gac don duilleog, agus beid an crann lom i rre an gheimhrid atá ag tead. Trí míora atá inr an bfogháir—lu gnara, Meán-fogháir agus Dheiread-fogháir.

T. : Ir veap liom an fogháir : bíonn na rpiúnáin agus na hubla agus na torcaí eile aibid.

7. AN GHEIMHREAD.

[Aimrín na Noúlag.]

T. : Sead a mícíl, ceapar go raib an Samháid agus an fogháir go veap—agus do bíodar leir.

M. : An amlaid gur fearr leat an gheimhrid anoir ná id ?

T. : Ní véarfáinn ná gur fearr go mír-míoir nuair éagáinn aimrín na Noúlag. Ir aibinn liom an rneacra

geal, agus an fuaíct, agus an leac-oíðre. Téanam agus cuirimíod ár gcaróga móra orrainn agus raigimíod as pleamnú ar an lic-oíðre.

M. : Sead a bpreiteáirín ó, is doibinn an raðaric an rneacra geal ar éirinn is éraoib—é ina braitlín bán ar énoc is íliab. Is breágh dúinne atá go fearcair le n-ár gcótaí móra agus ar gcarbataí. Tá garrúin eile agus níl cotáí móra acu, agus tá an fuaíct as goilliúint orra go trom.

T. : Cao na taob ná fuil cóta móir as gac garrúin a mícil ?

M. : Mar garrúin bocta iread móran acu, agus níl don airgead acu cun cótaí móra do ceannac doib féin.

8. [Oice Noctas atá ann anoir. Tá Tomáirín agus Miceál as baile.]

T. : Ó, nác deap atá an tigh déanta ruar as Maimí ! feuc ar an gcuillinn agus ar an eirneán atá criocta ruar ar an bfalla. feuc an rtaigh de atá ór cionn na teine, agus mar atá caoirta an eirneáin as earcair uairt. agus an teinne breágh atá romainn as Maimí !

M. : Dó bíora irtig i reomra an dinnéir anoir. Tá dinnéar na Noctas ollam agus deir Maimí linn teact irteac éirge.

T. : Nurrac ! Nurrac ! Cao tá ollam ?

M. : Tá turcaí móir póirta, agus bagún, agus railt go leor orra. A leitéro de turcaí lionta, agus geobaimíod cur do den lionad le n-ite ! Connaicear leir go raib gac raigar róluirte ar an mbóro. Tá prínaí

agus curtáir agur glótar agus péirí agus óráirtí agus
buidéil míanac-uirge. Dinnear pé cúrra a beid ann.

T.: Agus cá bfuil an putóg mílir a bí ag beirbuid iniu?

M.: Mo dearmad! Ac b'éiríir gur i gcóir an té
atá sí. Ní feadar.

T.: Nác doibinn dúinn! Agus nuair a maigmid a
coslaó, tíocearó San Nioclár anuar an rínné leir na
bréagáin ar ar cuirreamair fíor éirge.

M.: Sead a curó, tíocearó Santa éirge mar duar-
ra leir gur buacail ana máit tú ar fead na bliadna
reo caitte.

9. maidean lae noclaig.

T.: Hurrae! Hurrae! Nác maít é Santa! Níor
dearmad pé mé a mícíl. Fead!!

M.: Cao a éirge pé éirge? Áirimíis iad.

T.: Seo traen gléite agus trí cairtí ceangailte
den imeall.

M.: Sead agus tá bótar iarrainn cruinn ina teannta.
Fan go ndéanfad an traen a cur ar riubal duít. Caitfead
an luarcán do tóir ar dtúir. Feud anoir an traen
ar riubal. Tá sí ag imead timpeall an bótar-iarrainn.
Cao eile fuair?

T.: Fuair ear gluarceán agus eiteallán agus baidín
reoil agus aer-ghunna agus ríin góma agus raigóirí agus
meirín-ghunna aige. Ó, nác doibinn dom. Caitinn a
tíocearó an Noclaig arís, a mícíl.

M.: Is rada é go deimín. Ní tagann sí ac uairí ra
bliadain. Tíocearó an tEarrac agus an Saírad an
foímar agus an Seimreac agus Mí na Noclaig ina
teannta.

T.: Mí na Noclaig abú! Abú! Hurrae!

10. MÍOSA NA BLIADHNA.

Sionbar sruamda, dorca, duairc.
 Feadhra fluic : sac lá neamh-fuairc.
 Márta meirgead, saotmar, cruaid.
 Ahrán bhrasac : méilead nuad.
 Dealtaine : Duaidbheit, Liúgrac laoiḡ.
 Meiteam meirdheac, maírac, lit.
 An Dóḡ lúil Dhoctallac : Diaḡ so sann.
 Luḡneara líonmar, toirtúil, teann.
 Féil mhíil rialmar : veintear rtaí.
 Fuigeall foḡmar diaḡmar : Daintear ptaí.
 Samain riltead : Dionuḡ búr otigte.
 Nodluig oirdheac : déin ól ir ite.

11. COMARCAÍ NA hAIMSIRE.

“Ir mairḡ do bárfaiḡe trác na hainsite mar seallann
 an sruan inidiarḡ na fearctainne.”

Níl don dheim daoine ir eolḡairí ar cúrraí aimsire
 ná iarḡairí aḡur máirnéalaḡ. Níl don cor ná comarḡe
 dá dtéigeann ar an aimsir ná sru tuar é don aimsir
 le tead. Ir féidir leir an nḡnait iarḡairḡ breitúntar
 maíḡ do tadhairt uairḡ san éabair ó ḡloinne ná ó bair-
 meter. Seo curḡ oer na ḡnát-comaraitḡ :—

DROC-AIMSIR : Soilleann tead na droc-aimsire ar
 luét daḡaḡa aḡur rean-éneada : tagann piana ḡára
 orra. Iad ro so mbíonn fearḡcáin orra, bíonn a
 mbíḡsa aḡ luḡe orra.

Criomann éanlaite rnáim ar iad féin do fearraíó agus ar a rciatáin do bualaó, agus bíó as slághairnais le hátar.

Scemeann fáinteoga go hana-íreal inr an aer. Eiteallann colúir go hobann agus go háiró inr an rpeír. Níte abfao uainn taróríotar dúinn go mbíó comgharac dúinn. Cloirtear fuaimanna abfao ó baile. Tagann tairpeáct ar níte. Bíonn an teinne as tréigean, agus éíotar lairir gorm innti. Bíonn an deatac as carac anuar agus an ruza as tuiteam ra teinne.

AIMSIR BREÁĜ: An ġuan:

Ceo tirm, brotallac le heirige ġréine, agus rpeír dearg timpeall uirru agus an ġuan as dul fé.

STOIRM: Fáinni timpeall na ġréine agus an rpeír rmearta—rin tuar anaité. Tagann buirbeáil rairrige mar aon leir, agus eiríonn an buirbeáil go h-obann ina borraó nuair a rcairteann an ġuan ina léara rada trí rcamaill na rpeíre.

AN ĜEALAC: An raġar aimrige a bíonn le teact ġealaige nua, ir ġnáac leí go mbíonn rí buan ar feac ceatrú den ġealaig. Má bíonn luirne leat-dearg timpeall aóarca na ġealaige, reácaín ġaoi agus anaité. Má bíonn na haóarca go foiléir an ceatrú lá den ġealaig bíóó rúil aġac le deaġ-uain i rúc na ġealaige rin.

Má bíonn an ré mí-foiléir ġeobair báirteac. Nuair bíonn an ré nua, nú an ré lán, má bíonn rí rmearta agus neam foiléir, rin comarta rcartainne móirge agus anaité. Má ramluíotar duic go bfuil an ġealac níor mó ná mar. ir ġnáct, agus go bfeiceann tú fáinne ina timpeall, rin comarta báirrige.

12. DRUÉT, SIOC, BÁISTEAC, SNEACTA.

Cé gur dóig linn nuair bíonn lá tirim ann go mbíonn an t-aeir in áir oitimpeall gan aon tairlead, ní mar rin a bíonn. An lá ir tiorra táinig suam ní raib an t-aeir gan a beas ná a móir uirge beir ann i bfuirm gail. Dá seo a bíonn an t-aeir ipead ir mó a coimeadann pé o'uirge. Seo mar tárluionn. Luigeann tear na gréine ar uirgí an domáin, agus deintear gal den uirge. Ir éadruinne gal ná aer, agus, dá b'ir rin, eirigeann an gal anáirde ran aer. Sužann an t-aeir éirge an gal, agus an fáio a fanann an airmir go te, ir péoir móran gail a beir ran aer i iú an lae. Ac nuair iméirgeann tear na gréine le tead na hoice, fuarann rpeam na talaíman go tapaid, agus fuarann ran an t-aeir a luigeann anuar air an o'talam. Ní péoir le haer fuar an oirpead gail a fužad ná a coimead le haer te, agus, dá b'air ran, rileann an gal ina bog-braonaca drúcta i iú na hoice, agus, ar maidin le polur na gréine, éimio braitlín gléineac de braonaca bídeaca mar bead reicne reod ar uct na talaíman. Druét a glaoar air reo. Nuair a fuarann an t-aeir ó móir ran go meodann an drúct deintear ríoc liat de.

An gal eirigeann go háir ra rpeir, fuarann pé bežán, agus bailigeann pé le céile in a dlúimeanna. Éimio na dlúimeanna ran as rnam go háir ran rpeir. Scamall a glaoar oirra. Nuair fuarann an t-aeir ar a mbíonn an rcamall as rnam, fuarann an gal rpeir, agus rileann pé anuar ar an o'talam i bfuirm rpeiréinne. Rpeiréinn meoidte ipead an rneacra.

III. corp an duine.

sláinte agus easláinte.

Cuimníonn an ceann.	Duaiseann an croí.
Cluáíonn an ghrúaig.	Óionn an tréil.
Cíonn na rúite.	Prógtar na plúic.
Dolótann an tréon.	Díteigeann an bols.
Cloipeann an éuar.	Carann an éabail.
Iteann an béal.	Siublann na cora.
Cognann na fiacla.	Árúíonn na zeuga.
Diaireann agus labhrann an teanga.	Dractann na lámá.
Orclann agus dúnnann na béalóga.	Moúíonn na méara.
Sloigeann an rcórnac.	Lúbann na n-aíl.
Dorrmann, nú rcéídean an fuil.	Scrabhann na hingne.
Corrúíonn na lúitne.	Stéactann an glúin.
Análuíonn na rcamóga.	Searúiotar ar na cora.
	Clúduíonn an cnear.
	Iomparrúíonn na suaitne.

Ní corprócaí COS.
 ḡabadaḡ de COSAIB ionnta.
 B́i muc ar ḡac MALAINN leir.
 B́i ré ag tabairt FOA.
 B́i lionraḡ ar a uet.
 Do luiḡ ré ré n-a fáil air.

13. na bailibheata.

Searfuíonn an daonnuí ar a córa. Tá a céann ar a gualne. Tá dá lámh air agus dá cóir pé. Spreamuíonn pé nite le n-a lámha, agus iomparíonn a córa é, i rli sur péidip leir riubal ó áit go n-áit. Tá an aigíð i uctorac an éinn, agus inf an aigíð tá dá rúil, dá cluair, dá malainn, dá beóil, ríón, rímis, dá leacain, agus éadan. Tá sruais ^{beo} ar an gclóigean. Irctis ra céann atá an incinn, agus i dúnta ruar i mborca cnáim ar easla a goirctite le buille.

Ar na rúile tá comlaí beaga a dúnann agus a orclann do péir mar ip toil linn. Sin iad na fabraí. Bío dúnta nuair bímid in ár scoola, agus nuair a bíonn aon troluir ana láirip ann. Tá an t-ríón ioir na rúile agus an béal. Tá dá pollaire innte, agus ip le n-a scabair po do tarruagimíð ar n-anál agus do volaíuimíð. Tá dá beóil ar an mbéal—an beól uactaraic agus an beól íoctaraic. Tá an rímis pé an mbéal. Irctis 'ra béal tá an carball, na fiacla agus an teanga. Tá a ró tmucað fiacal inf na gialla—leat òiob inf an nsiall íoctaraic agus leat inf an nsiall uactaraic. Luigean na fiacla uactaraica ar na cinn íoctaraica agus cognuimíð ar mbiað ioir an dá éir. Suatann an teanga an biað, agus, i pié an tpuata rin, mearcann an peilin leir, agus bogann pé é. Nuair ip mian linn an biað a flogað, fáirgeann an teanga ruar i gcoinnib an ghéill uactaraic, agus flogtear riap inf an peórnuis é, agus ar ran ip teac inf an mbolg.

Taíann an anál ór na peámóga. Dá bpuig rin, ríad ran an gleur análuite. Sé an bolg gléar an bíð. Síad an béal, an teanga, na fiacla agus an carball an gléar úrlabna. Na rúile an gléar ^{amara} agus na cluara an gléar cloirte. Tá cúis céad-faite agusinn. Feircint, volaiteactaint, cloirte, blairte agus bpaactaint.

CEISTEANNA.

1. ⁱⁿ Cáo é an deiridíocht atá roim fearaí fíor agus an cuma fearuionn na h-ainmíte? 2. Cáo a cialluíonn an cloigean? 3. An bhfuil a ceann do-iomparíte? 4. Cá bhfuil an incinn agus cá é an úráir a baintear airte. 5. Ainmnig baili an cúntanóir. 6. Cáo a clúduíonn na rúile? Cáo tá ór cionn na rúl? 7. Cá bhfuil na pollaí, agus cá é an gnó a deimro? 8. Ainmnig na gléara atá sa béal, agus déin tagairt dá ngnó. 9. Cáo a tárluíonn nuair a cuirtear bia ó irteac sa béal? 10. Cáo leir a labairt? 11. Cáo é an bhrí atá leir na céad faite? Ainmnig iad agus tagair do gnó sa céadfaide.

14 ÉADAC.

Com luath agus mírtaíl Seán Dheádnac in óe d'eiríú ré agus gléar ré é péin. Nis ré a éadan agus a lámha, glan ré a cuio ingní. Nis ré a cuio fiacal pfeirim le rguabín. Cior ré a cuio rguaise le cior agus le rguabín rguaise. Cuir ré air a dhóna agus a carabad. D'iríú ré ar a glúnaib agus tuidairt ré a paitheaca. Anrim dún ré cnairí a éda agus rior leir an rtaíre sur it ré a bpicarta. Da deap an éulaic éadais a bí air san bhríú. A atair do ceannuis a h-ádhair do i riopa éadais. Tug Seán péin an t-éadac, an líonáin, na cnairí, agus an rnaite euis an táilliúr. Tós an táilliúr miorúr Seáin. Cuiréad "miorúr, miorúr, méaracán," agus inneall puagála as obair san móill, agus i gceann coicéigire bí an éulaic déanta do an garrún.

15. SLÁINTE.

(Máirtir agus beirt leanb rcoile as rprairteoiraeáct.)

MÁISTIR: Sead anoir a cáirde, ir rarda mé ar tí an rcaatáin aeiríoeáta ro a tábairt oib. Raḡaimíe as rprairteoiraeáct oúinn réin, agus, i oteannta na rprairteoiraeácta, oéanráimíe ruo éigin oo foḡluim. Sé beid mar abar agusinn iniu ná an tSláinte, agus connur ir fearr i coimeáe.

Ré mar ir eol oib ón rcaeáct oéirneac, tá trí ruoáí níor fearr ná aon ruo eile eúí ná rpláinte coimeáe. Cao iad réin, ní fearar?

A.: Biae agus oeoé agus éadae.

M.: Ir ooiḡ liom rur ruir ana oearmáe i otaob éinní amháin. An bfuil éinní eile ir tábaeátaige oúinn ná éadae.

B.: Tá. Ir tábaeátaige aer ná éadae.

M.: Cao na taob?

B.: Mar ní réoiri maireáctaint trí neomaintí ran aer, agus ir réoiri oéanam abrad ran éadae.

M.: Tá an ceart aḡat. 'Siae biae oeoé agus aer ir tábaeátaige. Anoir ní fearar cioca acu ro ir ríoeánaige?

A.: Ir ríoeánaige biae. Cailrí oúine le h-ocmar.

B.: Ir ooiḡ liom-ra rur ríoeánaige oeoé, mar b'éoiri so maireae oúine tamall maie ran biae, agus cailrí rara rarda le taré.

M.: Oúnae pollairí búr ríeón le nbúr méireanna. Réaeáe an rarda ir réoiri lib ran a oéanam! Cao a tárla?

A. : Do braithear fé mar beirí 'om múcaó. Díor
 " i n'oeir na feille " de ceal aer.

M. : Anoir cao ip 'óig lib ip nioctanaige ?

A. 7 B. : An t-aer gan daó.

M. : Ip é, cinnce. Ní féidir mairéadaint tar cúpla
 neomaint gan aer. Šeobao 'uine báp le múcaó. Sin
 mar marbhuidtar 'uine nuair crioctar é, agus, fheirín,
 nuair bárdtear é. Cao é an céad muo, mar rin, ba ceart
 'oo 'uine beir go mair aige ? Agus cao é an rašar aer
 ba ceart a beir aige le rúga irteac ?

A. : Aer mair, follán.

M. : Tá ceirre p'riom'-rašaireana aer le rášar.
 Ainmnig'ó iao.

A. 7 B. : Aer fuar, aer te, aer glan, aer palac.

M. : Cioca ip fearr ?

B. : Ip fearr an t-aer glan, ac gan é beir nó fuar
 ná nó te.

M. : An ceart agat a m'ic ó. Cao a glaoatar ar aer
 ná bíonn nó fuar ná nó te ? Nil f'ior agaid ? Aer
 meánac ircaó é, mar bíonn tear meánac ann. 'Sé an
 ciall nac mair é an t-aer nó fuar mar beiréann fé an
 fuac irteac éun na rcaóš, agus bíonn r'lašóain ar
 'uine dá bair pan. Sé an pát nac mair é an t-aer palac,
 mar, nuair téirdeann an t-aer irteac inr na rcaóšga,
 ruštar irteac inr an b'puil páirt de. Muna b'rašaim
 an fuil a ceart den mbeata pan atá inr an aer, lašúionn
 rí, agus bíonn rí mí-glan i 'otreo ip go leanann luigeac
 agus aic'oi aer palac. Anoir cao é an rašar bíó ip
 fearr ?

A. : Feoil agus cácaí mírle agus té.

M. : Ní h-iao, múir, ac b'féidir nuair a tóštar an
 iomarca acu šur'b iao tr'í cinn deir na biaóanna ip meara

le págail iad. Diað bpeáð rimpli ir polláine. Ár-
cruiteáctan, leite ásur bainne rin iad ir fearr do
leanbaí. Ní maí é an iomarca té, so móir-móir té láirí.
Coirgeann pé pár ásur neart, ásur loiteann pé an
inntleáct. Ásur i otaob oige do, bíonn móirán uirge
i bporíóir na mbiaðanna ó'itimid. Ac ní leor ran
uairéanta. Tá bríð rin tá fíor-uirge bríóghmar polláin
ana ríóctanac i gcóir na pláinte cóimeádo.

Ac seo garrúinín ág teáct pé n-ár ndéin. Garrún
bpeáð, pláintíúil iréad é. Feudaíð air anoir ásur
inneorrad oib cao iad na comaraité pláinte a tear-
báinean pé ina fearrain ásur ina meon. Féac an luirne
bpeáð atá ina ghuasó, ásur com glan com h-aibíð ásur
atá na rúile aige. Féac ar na beola bogá, veapáá,
ásur an gnear polláin, pleamain. An airíonn tú na
gáirí geala ásur an ghuairéact atá ina riubal? Féac na
gáaga leabairé láiríe aicilíde atá aige. Ásur tá ghuais
a cinn com ríóc, com pleamain rin, ásur tairneam
innti le bair na pláinte. Tá gac comaréta pláinte air.
Nac triasá gan gac buacáil in éirinn mar é. Ásur anoir
a buacáilí, tá pé in am dul abáile.

A. 7 D.: So maib míle maí ágat, a máirtir, ar ron
do ceácta. Ac rúil a oteigimíð abáile, cao iad na
ruoáí ir fearr oúinn a cleáctad i o'fonn ir beít
pláintíúil?

M.: Aep, biað, ásur veoc, a beít so polláin ágáib.
Mocóiríge marone, aepíocé—riublóro rúé, roúíocé,
peil, iománúíocé, léimeáð, rúám; rin iad na cleáctáí
ir fearra oib. Má leanan ríð oíob, beít ríð in búir
bfeapáib móra láiríe.

16. ZALAIR.

[Doctúir agus é ag tabairt leictiúra do tsiúir mac
Leiginn, in óirbithéal. Ocharlann.]

An Doctúir: Seo annsa aguin in an ceud leabair
Zarrún ós, agus zalair cnámhe air. A glúin atá ag
soillúint air. Deir pé zurró amháir do zoiptigeadó a
éor ag imirt peile, ac feucaimír ar an nglúin, agus
bheitnimír i. Feucairó an míliteadó atá ina aigir, agus
iniúcairó pé rna rúite aige. Cao é do tuairim-re air?

Mac Leiginn A.: Déarrainn go bfuil beagán den
eitinn air. Tá pé ag tuar eitinne, pé in éirinn é. Tá zac
comairta leiceadó air.

M. L. D.: Ir dóig liom-ra go bfuil na lúitne áta aige,
pé mar beadó bpaon déunta ag blúire den zcnám. Dá
tceigeadó pé pé'n rciain, agus an cnám do rcpíobadó
b'érdir go zcneapóe pé.

M. L. C.: Tá eagla orm ná h-abrócairó zalair rada
briéas. Tá pé de dúcar ann a beit leice agus ir dóca
ná déanrairó rciain ná oirdear an beairt do. "Míl luir
ná leigear in aigiró an báir."

D.: Tiocrairó, múire, agus ar. Sé tá beairtuíte
aguin ina taob ro ná ár ndócaall a déanam annro do
agus annran é cur i zcén go California. Tá cáirte
annró aige, agus toirce é beit ós, agus na rcaimóga
polláin fóir aige, tabarrairó doiró doibinn, éirim, polláin
na zcnoe annró eun cinn é. Má tá don eirige ór a
éionn, beiró pé go maic i zcionn bliadóna. Téanairó go
tci uimír a do.

[An comradh go go ciúin agus i leataobh ón othar].

D. : Seo cár eile eitinne. Scrúdaigh na reilí seo atá annro san treiteán.

M. L. C. : Cím trío an mionroeadán go bhfuil réitroí na h-eitinne ann. Agus tá mianíní pola annro ar anruo trío. Is baolaó go bhfuil ré ro-mór i bpeidm ann cun a leighirte.

D. : Go bhóiró Dia aih, tá ré imite com fáda san go bhfuil ré do-leighirte anoir. Ac fear raibir ireadó é, agus cuirfid ré fadó ar a faol le dul go sanatórium éigin. Scrígh óróú dom cuise rin, agus riúneoóad é le n-a cun roim luét h-otharlann.

FIABRAS.

Doctúir : Táimid anoir i mbáirdar an fiabhair. Sí seo annra aró-banaltra an fiabhair. Seo, a banaltra cad iad na cápanna is meara agat iniu ?

Banaltra : Tá cúpla cár fiabhair ppouite i mbáirdar D. Sin iad is doimhreachaige. Tá ppeabhairó orá ré ládair agus baotann ar úine acu.

D. : Cad é an grádo teapa atá ann ? Ar cuirir an thermometer leir ? Cad é an céim a bí aige ?

D. : Bí ré a 104° ac do máoluis ar an mbeirbtean taréir cúig neomaintí, agus b'é an lár-céim a bí aige ar fead uair-a-cluis ná 101°.

D. : Cláruis torad do scrúduite go minic agus bíod an clár agat le teapbeaint doimra i gcionn ód uaire nú mar rin. Don tuairisc eile ?

D. : Tá beirt leanb ann le riabhrar dearg. Tá ríad taréir an aeteó cup díob, agus as teact cuca péin pá látair. Tá ceatpari leanb leir an mbhuiciniú. Ní méib an bhuitinead ró dian oirta nuair cuirtead annro iad, agus do bhrí pí amac tríota ina baili móra, dearg. Ac ir eaglae liom go bhfuair an beirt acu fuact tré faillige na banaltran, agus tá fuigleac na bhuitiniúe go trom anoir oirta. Tá ciac ir mí-fuaimnear oirta le lá agus oíce. Dubairt an banaltra oíce liom náir déineadar ac coola corpac aréir.

D. : Cuir ríor an beirt rin i gcóir aige pá leit. Caitpear beir ana cúramac ar a leitéroí, mar tá fuigleac bhuitiniúe ana doimhréarac. Deocanna teo ir fearr a rağaró dóib cun an alluir do cup amac tríota. Tá otagaó an t-allar, do maolocaó pé an beirbtean rin ionnta, agus tiocfaó fonn ruain oirta.

D. : Don cár eile ?

D. : Níl ac cúpla cár pípíní, agus múcaó, agus dátaá, ac cineáil leanúnaca ircaó iad, agus níl don ana-baoğal orra pé látair. Antran tá éinne amáin agus ir é ríú inóe é—eirean gur bheirniúir pneumonia a beir aig. Do leanar do comairle-pe i otagó gac oidear dáir eugar do, agus níor cuair an bheoiteact ró dian aig. Fearr eile a táiniú irteac ó ciamib-cúrrai appendicitir atá ann. Deir an doctúir conzanta atá agat go gcaitfir pé dul pé'n rciain amáircaó.

D. : Cao ir ceart a déanam leir peo i gcóir a ollamúite cun na rceime ?

M. L. A. : É páğaint ar cialacan ar fead 24 uair, an a luigcaó, agus purgóir do tabairt dó.

D. : Truail a éiríde—cun an rterercóp leir. Cao é an rağar fpiot-bualcaó atá aige ?

m. l. b. : Tá ré beagán neamhrialta agus lag-builead. Ní dóig liom zuri ceart ac fíor-beagán den ruan-deod a tabairt dó. Níor ceart toicim ró-mór a cur air. Níl an teact abairt inra éiríde aige.

D. : Mair an fear ; tá an ceart agat ; tá beagán do zalar éiríde air, agus é ar beagán nire, fá látair. A banaltia, cá bfuil an fear a bí zo h-ana oic inóe le nimead-fola ? An amlaio a caillead é, agus nár cuirir a tuairis euzam-ra ?

D. : Do caillead ar maidin, agus do bí an doctúir conzanta ann fearó na h-uair. Bí baotann an báir air ar fearó na h-oíce, agus tairis ré an anáil deirnead ar a 9.30 a.m. Do cuirir tuairis euzat deic neomainti ina diaio rin, ac ir baolaó zo rabair taréir an baile o'fázaint nuair do fhoic mo teactaireact tú.

D. : Sead vínead. Cairear fázaint zo luat mar fuairir zlaoc obann; bean a fuair taom obann fanntairi, agus do bí ré dian zo leor uirri teact arta. Epilipteac boct iread i, agus bíonn na taomanná ro de znáit uirri.

IV.

17. uimreacá.

1. Δ h-aon.	11. Δ h-aonóeas.
2. Δ do.	12. Δ doóeas.
3. Δ trí.	13. Δ tríóeas.
4. Δ ceatair.	14. Δ ceatair óeas.
5. Δ cúis.	15. Δ cúisóeas.
6. Δ ré.	16. Δ réóeas.
7. Δ react.	17. Δ reactóeas.
8. Δ h-oct.	18. Δ h-octóeas.
9. Δ naoi.	19. Δ naoioeas.
10. Δ deic.	20. Δ píce.

21. Δ η-αον ιρ ρίε.	31. Δ η-αονθέας ιρ ρίε.
22. Δ οό ιρ ρίε.	32. Δ οούέας ιρ ρίε.
23. Δ τρι ιρ ρίε.	33. Δ τριθέας ιρ ρίε.
24. Δ ceαταιρ ιρ ρίε.	34. Δ ceαταιρθέας ιρ ρίε.
25. Δ cúγ ιρ ρίε.	35. Δ cúγθέας ιρ ρίε.
26. Δ ré ιρ ρίε.	36. Δ réθέας ιρ ρίε.
27. Δ ρεάτ ιρ ρίε.	37. Δ ρεάτ θέας ιρ ρίε.
28. Δ η-οέτ ιρ ρίε.	38. Δ η-οέτ θέας ιρ ρίε.
29. Δ ηαοι ιρ ρίε.	39. Δ ηαοι θέας ιρ ρίε.
30. Δ θείε ιρ ρίε.	40. Δ θά ρίε.

41. Δ η-αον ιρ θά ρίε.	51. Δ η-αονθέας ιρ θά ρίε.
42. Δ οό ιρ θά ρίε.	52. Δ οούέας ιρ θά ρίε.
43. Δ τρι ιρ θά ρίε.	53. Δ τρι θέας ιρ θά ρίε.
44. Δ ceαταιρ ιρ θά ρίε.	54. Δ ceαταιρ θέας ιρ θά ρίε.
45. Δ cúγ ιρ θά ρίε.	55. Δ cúγθέας ιρ θά ρίε.
46. Δ ré ιρ θά ρίε.	56. Δ réθέας ιρ θά ρίε.
47. Δ ρεάτ ιρ θά ρίε.	57. Δ ρεάτ θέας ιρ θά ρίε.
48. Δ η-οέτ ιρ θά ρίε.	58. Δ η-οέτ θέας ιρ θά ρίε.
49. Δ ηαοι ιρ θά ρίε.	59. Δ ηαοι θέας ιρ θά ρίε.
50. Δ θείε ιρ θά ρίε.	60. Δ τρι ρίε.

61. Δ η-αον ιρ τρι ρίε.	71. Δ η-αονθέας ιρ τρι ρίε.
62. Δ οό ιρ τρι ρίε.	72. Δ οούέας ιρ τρι ρίε.
63. Δ τρι ιρ τρι ρίε.	73. Δ τρι θέας ιρ τρι ρίε.
64. Δ ceαταιρ ιρ τρι ρίε.	74. Δ ceαταιρ θέας ιρ τρι ρίε.

65. Δ κύβς ιγ τρί φίρσ.	75. Δ κύβςθέας ιγ τρί φίρσ.
66. Δ ρέ ιγ τρί φίρσ.	76. Δ ρέ θέας ιγ τρί φίρσ.
67. Δ ρεάτ ιγ τρί φίρσ.	77. Δ ρεάτ θέας ιγ τρί φίρσ.
68. Δ η-οέτ ιγ τρί φίρσ.	78. Δ η-οέτ θέας ιγ τρί φίρσ.
69. Δ ηλοι ιγ τρί φίρσ.	79. Δ ηλοι θέας ιγ τρί φίρσ.
70. Δ θεϊέ ιγ τρί φίρσ.	80. Δ έειτρε φίρσ.
81. Δ η-λον ιγ ceitpe φίρσ.	91. Δ η-λονθέας ιγ ceitpe φίρσ.
82. Δ τό ιγ ceitpe φίρσ.	92. Δ τό θέας ιγ ceitpe φίρσ.
83. Δ τρί ιγ ceitpe φίρσ.	93. Δ τρίθέας ιγ ceitpe φίρσ.
84. Δ ceatari ιγ ceitpe φίρσ.	94. Δ ceatari θέας ιγ ceitpe φίρσ.
85. Δ κύβς ιγ ceitpe φίρσ.	85. Δ κύβς θέας ιγ ceitpe φίρσ.
86. Δ ρέ ιγ ceitpe φίρσ.	96. Δ ρέ θέας ιγ ceitpe φίρσ.
87. Δ ρεάτ ιγ ceitpe φίρσ.	97. Δ ρεάτ θέας ιγ ceitpe φίρσ.
88. Δ η-οέτ ιγ ceitpe φίρσ.	98. Δ η-οέτ θέας ιγ ceitpe φίρσ.
89. Δ ηλοι ιγ ceitpe φίρσ.	99. Δ ηλοι θέας ιγ ceitpe φίρσ.
90. Δ θεϊέ ιγ ceitpe φίρσ.	100. Δ céat.

1,000—míle.

10,000—θεϊέ míle (marar.)

1,000,000—milliún.

An céad buacail.
 An dara buacail.
 An tríomad buacail.
 An ceathramad buacail.
 An cúigmead buacail.
 An réamad buacail.
 An réactmad buacail.
 An t-octmad buacail.
 An naoimad buacail.
 An deicmead buacail.
 An t-aonmad buacail déag.

18. AIRGEAD.

Airgead ruad.—peoirlingeada, leit-pigheada, pigheada.
 Airgead zeal.—piora trí pighe, piora ré pighe (nó réal),
 ršilling zeal, piora dá ršilling, piora leat-corónac,
 piora corónac.
 Ór buide.—leat-rábran, leat-šini, rábran, šini.

Ceirre peoirlingeada	-	piginn
Dá piginn déag	-	ršilling
Pice ršilling	-	pánt
Šilling ir pice	-	šini

19. DÍOL AGUS CEANNAĆ.

[Deirt fear óga—Miceál agur Seán—ag cainnt le céite.]

Miceál: Téanam ar an donac a Seán. Teartuionn uaim bó le ceannac.

Seán: Seo leat, mairead. Beir tú lá rpoirt aguin.

Miceál: Beir bata leat, agus cuir loirgíní ort. Leirsimíó orpáinn gur beirt ceannadóirí rinn, agus círín go ndéanfaimíó marpaó maí.

Seán: Nuprae! Nac iongantac tú agus cuimneam ar a leitéro a mícíl. Seaó taimíó ollam. Nac doibinn an mardean í! Tá earcara eirige lae ann ceana péin, agus beir an srian ag taitneam nuair a beimíó ag páire an donais.

[Tasair ipceac go páire an donais.]

m.; O! Feuc na táinte ainmíte atá annro. Ba laoižeanna, capáil, riorraig, caoire, uaim, muca, banbái, gabair, agus meanáin agus mar rin doib. Saib annro i leir go roinn na mbó. Ceannócar an bó ar doúir, mar ip é mo tuairim go mbeir ba níor daoire ac a doiocead na ceannadóirí go léir. Cuala go maib ana ceannac ar don traşar bó bainne inr na marpaí móra i sCoircuig agus i mbledá Cuiat.

Seán: Cad é an raşar bó atá uait?

Miceál: Dó nua-bearta atá uaim. Nil agam ac veic mba ar pad agus tá trí cinn acu ran rears, pé lácar. Tá bpiş rin, nil ar ndócan bainne aguin le díol le luét na laéclainne. Feuc annro cúpla bó bainne. Seo rirín enaşar, cruair in a bpeidil Cuirimr cannt air.

Seaó, a duine dóir, cad taoi ag loirş ar na h-ablaig boéta ro?

Seanouine: Ablais! Ablais!! Cad é peo veirur lem bólaét bpeaş bleaét? Cad tá uait? Daoi ndóig ní bpu ar pad atá uait. Cad é an raşar atá uait—ba bainne nú ba búirtéara? Ní bpaşair ba com bleaét leo ro ar páire an donais.

Seán: An móri ataoi ag loirş orpa.

Seanouine : Fíche púnt glan an ceann, gan pingin pé ná tairrur.

M. : Don ceann amáin atá uaim-re, ac, bog é ! Bog an croí cruaidé rin aghat ! Cé mearrad, a Séain, go n-iarrfad fear com ciallmair leir reo a leitéro de rraagar ar cúpla buidéigin mar iad ro. Seo anoir tairraiceod cúispuint deug uirri reo anpro—pingin ór a éionn ná pingin pé na bun rin ní raagar. Glac nú eitig—

Seanouine (agur cab air) : Níorb don dearmad don atair a leig tura amac ar maidin, a mic ó. Deirim leat go bfuil an teanga ar do deir aghat, a leair. Ac beid cloganna uirri rui a gceannuigir a leitéro de ainmíde ar an méro rin a tairruigir. Dá mba mire tú, do rparáirfainn mo éuro aiguir, mar ní corroctad arzóintí áruptotle mé dul pingin níor luaga.

M. : Sead a Séain, téanam ort—ní beam ag cur clog ar ar deangada leir. (Bíó cun imteacta.)

Seanouine : Ahem ! Nác iongantac an gmuotal atá ortuib, agur an mardean com moé ro ! Dó breaig i reo. Ir riu, oet bpuint deug i pé in éirinn é.

M. : Sead, mar rin, ór gur fearr m'arzóint-re ná arzóintí áruptotle, ní foláir dom-ra, leir, corru tar mo ceart cun an méro rin molta do cúiteam leat. Seo crotaimír lámha ar a react puint deug.

Seanouine : Ó an diabál é, a croí. Marbód an t-rean bean ra baile mé dá iríinn níor ría. Fan, nú rás ar a h-octdeug.

Seán : Sead a cáirde cá fearra dúinn beid ag caiteam aimirre leir. Níl eadaraib ac púnt. Sgoiltigir an deirriodt agur deimrú an maragad.

Seanduine : Seo, ní fearr in Éirinn é. Táim-re páirta agus má fágaim an rcolta, pé rin peact bpúnt
!oeus go leit, béarrad leat-copón lumpingne duit.

M. : Táim páirta. Seo bille píce bpúnt duit. An
bpuil feoinpeáil agat?

Seanduine : Seo dá púnt deic mar feoinpeáil agus
leat-copón mar lumpingne. Sláinte ir raol eugaib,
agus go n-eirise búir margadh lib.

M. ; Go raib maic agat. U'fearra dúinn i tiomáint
linn anoir, agus i cur irceac i dtreacail éigin traenaic
para otagaró an brúgadh ag an rtdairmín. Nóir! Nóir
amaic! Dhortuis ort a Seáin.

20. CEISTEANNA AR DÍOL IS CEANNAIC.

1. Díol beantise dá doraen ub ar trí leatpíní an
ceann. Do ceannuis ri dá púnt ime ar trí raolaca
an punt. Cao é an tiarmar a bí aici? (Ní raib don
iarmar.)

2. Cao bead pásta taréir ceitpe pacai de ppátaí
a díol ar cúis leat-copómeaca an pacá, agus caora
do ceannaic ar dá púnt? (Bead leat-fobham.)

3. Ceannuisear trí bológa ar trí pingne go leit an
ceann: Cao d'iochar arta? (Deic bpingne go leit.)

4. Cao a copnóc pé plata de rubín ar dá pingin
go leit an trlat? (Scilling ir leat-raol.)

5. Tuilleann liam ceitpe pingne go leit, agus
Domnall cúis pingne 'ran uair: an móir a tuillpró
an veirt, i steannta céile, i sceitpe n-uairé-a-cluis?
(Trí peillinge ir dá pingin.)

6. Cad é an t-feringeadíl do sheobainn ar córdaín
 tairéir díol dom ar feacht ríata d' eudaé ar feacht
 bpingne an t-rlat. (Don pingsin deás.)

7. Ceannuigim oét bprúint ime ar veicé bpingne zac
 púnt, ac níl agam ac trí flóiríní: An mór a veid in
 earnam orm? (Dá tairtíun.)

8. Ceannuig Seánín rían ar raol, agus díol pé i
 ar naoi bpingne: An mór ppoirde do deánrad pé
 ar oét rceana? (Dá rílling.)

9. Ceannuigtar céad agus caosa ub i leatdoraenab
 ar trí raolaca zac leatdoraen. 'Dé méid a fuairéad
 orra? (Púnt ir feacht deus agus raol.)

10. Bí ceitpe ceud ir nóca péipe as bean. Cimead
 pí leat díob, agus díol pí an ceud eile ar pingsin an ceann:
 Cad do fuair pí orra? (Púnt agus cúis pingsine.)

11. Tá trioda mírleán as zarrún i bpóca leir agus
 fearza-a-cúis i bpóca eile. Díolann pé iad le Seánín
 ar pingsin zac cúis cinn: An mór fašann pé orra?
 (Scílling agus feacht bpingne.)

12. Ceannuig Séan luac oét bpingne de óráircí ar
 ceitpe cinn an pingsin: Dá dtugaó pé uairé do raen
 díob. An mór bead fásta aise? (Fíce oráirce.)

13. Cuireann Tomár raol i dtairge zac feachtuinn
 ar fead oét feachtuinne: An mór zarr de córdaín
 a veid pé? (Scílling.)

14. 'Dé méid ir mó dá ríob de ubla ná trí do raen?
 (Ceitpe cinn.)

21. mo tiz.

Tiz ana deap an tiz reo aguinne. Nil ré nó móðr, ac, ar a fon ran ir uile, tá fuigleac rli ann don reáctar lintize pé na díon. Tiz reurta iread é, agus, dá bpi rin, tá a lán fairringe timpeall air. An taob an boctair atá fuideam air. Tá pé i zcomzair mancáirir agus traeneac. Tá záirvoin deap blac agus zlarraí ar a aigro amac, agus záirvoin bairraí ar a eúl. Tá dá dorur air, dorur torraiz agus dorur tiar. Tiz dá rtorraí iread é. Tá ceitpe fuinneoga ar an úrlár iocrtarac, agus pé fuinneoga ar an úrlár uacrtarac. Fuinneoga dá plána iread iad zo léir. Ir mó an dá ceann iocrtarac torraiz ná na fuinneoga eile.

Ir de bpic a veinead an tiz, agus tá rruaz ana-deap de bpic ornáivite ór cionn an doruir. Feucant ó deap atá ag mo tiz, agus luigean taitneam zeal na zrieme air formóðr an lae.

Irtiz ann ir zeall le neio é, tá pé com eluctmair rin. Irteac ón dorur tá halla. Ar taob do láime veire tá dorur a d'orclann irteac inf an bparlúr. Ar an taob clé den halla tá an reompa ppoimne. Ag veire an halla tá an rraizpe ar taob de, agus, ar an taob eile, tá crocórán i zcór harraí agus cótaí. Tamall irteac ón zepocárán tá dorur na cirtine, agus inf an cirtin tá dorur eile, amac eui an záirvoin.

Anáivde rraizpe tá ceitpe reomraí coolta agus cúlréomrín i zcór an éailin amirpe. Tá, freirín, reompa folca agus elóirín.

Inneorrad duit air. Iread i taob na vtrorcán.

22. TROSCÁN TIGE.

[An párlúr.]

Ina párlúr tá móran trossán deap. Seo cuir díob : bogadán ceitpe cataoiréada, dá páim-cataoir, agus tulz. Ní beir na cataoiréada ná an tulz a bfuad aghainn anoir, mar tá trossáin nua ceanuishte ag mo atair. Deir pé liom go mbeir na cataoiréada nua níor eathoime agus go mbead tulzáin in ionad na páim-cataoiréada. Tá an rtoilin ceoil toir coir an bogadán. I láir an treomra tá bóro beag. Dóirtoin ana máiriúil ipa é. U'admuo bálnut é, agus órnátoirí ioncúpta ann. In aici leir an gcúinne tá leabar-cupóro roicléanaé. Ruo ana áiriúil ipaé é, mar ip féioir é éapaé timpeall ip timpeall, agus saé leabar ann do tabairt ór do comair.

Tá cupóro glaine in an gcúinne. Coimeátoir réni ruaitinreada ann. San dabad tá páim-élabra ór cionn an ionad-teine, agus tá peictuirí ar na fallaí. Tá móran mionmuoái eile, iodaí : bpaé úrláir, muzá, cuirtoiní. Na muoái ip deire adá ann, pázaim ar deire iad, agus ip iad ná ceitpe bláitlearcáin gloine. Bíonn ríad ro go h-aoibinn nuair bíonn bláctanna úpa ionnta. Ac, dar noóiz, ba údbair dom deapmáad do déanaí ar an ngráda agus na h-iarpaí teine. Saé múir, ní móir eile adá ann im díaró.

23. TROSSÁIN TIGE.

[An reomra ppoinne.]

In ár reomra-na tá bóro móir ceapnógaé. Bóro ionluigeaduicte ipaé é. Tá cataoiréada ann, agus dá páim-cataoir, agus tulz, agus ririnéire, agus páim-élabra, agus cupóroin gloinne. Cuirtear bláitlear-

eám ar an bháirelabhra, agus éiríonn agus mion-ghéite,
Coimeáodar áirírtí an bhíro iní an gcupóro gloinne.
agus bíonn na ghéite áiríro ar bhonn an treipínéire.
Náe truaas san dinnéar maíe agusinn annro anoir!

TROSÁIN TIGE [An Éirtin].

Cirtinn cómpóradá an éirtin reo 'suinne. Gháta
oícaíte atá innce, agus tá oídean bácala ór cionn an
gháta. Tá píopaí uirge te ag dul ón oídeine go dtí an
reullarí agus fuar go dtí an reompa folca. I gcúinne
na cirtine tá an biaólan—áit in a gcóimeáodar gá
fuó i gcóir ar mbéilí. Tá oíerúir ar a gcóctar na
cupáin agus cupóiróin ina bhonn ina gcóimeáodar mion
ghéite an bhíro. Níl puinn eile, ac bóro ír cátaoiresá.
Tá luarc-cátaoir in aici na teine. Ír íncc a leigean
dairí a reit taréir oibre an lae.

24. TROSÁIN TIGE.

[Anáiríoe Stairíre.]

Anáiríoe stairíre tá leabairí iní gá reompa. Iní an
treompa móir tá rínccán agus cluanóis leim. In aici
na fuinneoige tá taobhbóro ar a bhíul reatán agus
reusáa ghuaige agus cíoraá. Reiréóro írea é, mar
í agce do éiríimíó reir oírainn réin nuair bíimíó ó ar
nglanáó réin fuar. San vabat tá reompa folcaite
agusinn agus folccán ann le píopaí uirge fuar agus
ceanr eile le uirge te ag teadé írccé ann. Annrín
tá élóirín in aici leir ag barr an stairíre. Na mion

muoái atá inr na peompaí ip iao ro leanar ip tábaotáí
 úioib:—éadaclann i gcóir eadaige do érocaó ann,
 fáir-clabna, caochoimeáca peictiúirí,, náil tabáile. Tá
 briaú úrláir agus muoái ar an úrláir, agus tá an ciuimair
 daitte le dáta donn.

25. AN CLOS.

An breacaír miám ar gclos-na? Fan go n-inneorad
 duit.

Clos móir áiré ipéad é, agus ip é an áit ina bfuil pé
 rocpuite pé ná as caraó an rtaige. An dá éliatán
 agus an cómla atá air, ip de gloinne iao, i plí ip sup
 péirip na h-oibmeáca ar fad lairtis a úreircint go
 roitéir.

Tá riziúirí le peircint ar aigé an éluis. Táiré diairé
 ar ndiaré i bfuim ceapcaile. Seo iao na h-uimheáca
 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12. Tá dá lámín greamuite
 i láir na aigéde—lám beas agus lám móir. Sí an lám
 beas lám na n-uair-a-éluis agus an lám móir lám na
 neomaintí. Téirdeann an lám móir timpeall cúrra an
 éluis níor tapúla pé úó-úeug ná an lám beas. Síor
 ón aigé readó éiotar an érocaóán. Sé an éiall go
 nglaoatar an ainm rin air ná sup ar érocaó anuar a
 bíonn pé. Glaoóann daoine eile an luarcaine air mar
 ní readóann pé ac as luarcadó ó taob taob.

Connaicear fear veirite clos as orcaile ar gcluis,
 cúpla lá ó rin. A leitéiré de oibmeáca agus atá ipris
 ann! Rotanna oeaga ip rotanna móra agus gpebaí
 beaga orra uile. Bí dá rot móra láirpe ann, agus
 orra fan, bí córpa carpa nú toéuirte. Nuair veiriz
 fear-na-gclos an córpa, fuair pé an eodair agus

do tócrúir pé na tromaín—tá ceann uer na tromaín
reo sreamuíte den gcóiríoa ro ar dá taob an éluig.
Rudaí troma luada ipead iad, agus ip é troimeadé na
tromaín a tairrtaigeann an cóiríoa a bíonn tócrúirte
ar an dá roé móra. Nuair tairrúgtear an dá cóiríoa,
carann ríad an dá roé móra agus cuiríod rín as obair
na roéanna eile.

Tá eodair i gcóir an éluig. Tócrúirtear an clog leí.
Nuair veintear rán len ár gclog-na, leanann pé ar
riubal ar fead 24 uair-a-éluig. Tá cluig eile agus
leanaíod feadúinn ar riubal, agus cinn eile, fós, a
leanann bliadain agus níor mó. Rud ana-áiríúil ipead
clog. Muna mbead é ip minic a beinn-re déirínead
ó roil.

VI.

26. BIAÓ AGUS DEOÓ.

Arán.	Sméara.	Séipe.
Arán geal.	<u>Silíní.</u>	Piobar.
Arán donn.	<u>Áirní. sloes.</u>	Salann.
Caircín.	Cnó.	Siúcra.
Cáca.	<u>Binéasla.</u>	Sub.
Círte.	Fionéasra.	Ocra.
An t-arán.	Fataí.	Tart.
<i>biscuits</i> <u>Duorceaí.</u>	Pátaí.	Biaó.
Duilín.	Turnapaí.	Deoó.
Dairgean.	Meacain.	Ite.
Dairgean breac.	Inniúin.	Ól.
Im.	Spuc.	Dúirgín.
Féoil.	Spucburde.	Cearró.
Mairt féoil.	Meadó.	Dran.

Muic feóil.	Leite.	Taor.
Caoir-feóil.	Urocán.	Iarg.
Laioig-feóil.	Uirge.	Ureac.
Fiaó feóil.	Dainne.	Éanlaic.
Uagún.	Dainne samar.	Se.
Anbhuic.	Leamnaic.	Sicín.
Annlann.	Ulátaic.	Cearc fpanneac.
Suza feóla.	Uaicar.	Laca.
Saill.	Tae.	Uó.
Sabáirte.	Cairc.	Uibeaca.
Sabáirte zeal.	Cócó.	Pláca.
Colas.	Uirge beata.	Spúnóg.
Slapparó.	Fion.	Szian.
Cóilir.	Fion reic.	Cupán.
Ripíni.	Fion Spáinneac.	Fó-cupán.
Dearcoga.	Fion fpanneac.	Miar.
Spiricíní feóla.	Suz uball.	Slome.
Feóil pópta.	Deoir.	Duidéal.
Feóil bhuiрте.	Leann.	Cpúirgin.
Inmar.	Leann dub.	Maorán.
Min.	Suz líomóirde.	Siúca.
Plúr.	Déite.	Salannán.
Soluircí.	Uircparca.	Copcán.
Spionáin.	Lén.	Túlán.
Ubla.	Ppoin.	Pota.
Pónairí.	Ppoinnteac.	Soiteac.
Péire.	Suiréar.	Copn.
Opáirte.	Ruirín.	Copca.
Líomóir.	Céad-ppoinn.	Uóir.
Suza cpaob.	Céadlongaó.	Slacan.
Suza Talman.	Dinnéar.	Picín.
Pluma,		

27. SCÉILÍN.

Nuair a táinig an Dominac bog Míceál Ó Concubair
ríor go Fátche an Coláirte, agus irthead leir i mian cárr
annsin a bí ag dul go h-Inse Caoir. Tuairim a trí a élog
trádnóna fhoicé ré an pó-baile rin, agus cuir tuairm
ar beirt nó tríúr a carad air nó go bfuair ré fairnéir
cá maib a cara, Séamur Mac Suibne i na comnuirde.
Mar a maib fhead agus féarta méid glan poime i tíg
Seámuir ní lá fóir é. Suidhead ríor 'un buir. Cuiread
tairt anbhuit ríciní i bplátaí agus leagad anuar ríunós
mór le h-air gac pláta. Dubhad paitoir poim biaid.
Annsin coruig an comnuadar ag ól an anbhuite.

“Mar a bfuil an t-anbhuit rin rátaé gurit,” arfa
Séamur le Míceál, “cuir tuillead palann air—tá ré
annsin le t' air.”

“Tá ré go díthead mar ip mian liom,” adair Míceál,
“go leigid Dia plán rí.”

“Tóg leat na plátaí palann reo,” arfa Seámuir leir
an gcailin, “agus tabair irthead an féoil.”

Tug an cailín aimpíre lei na plátaí, agus i gceann
tamail táinig rí ar air agus dá mair aice, ceann aca
a maib fátaí uirri agus ceann eile a maib ríciní uirri.
Coruig Séamur a gearrad na feola, agus táinig an cailín
ar air arís le glarrad—gabáirte geal, colaig, agus
meachna. Nuair a bítear rátaé de'n biaid rin tógad
na plátaí agus na meara 'un bealaig, agus o'fiarraig
bean Seámuir de'n comnuadar cé aca a b'feairi le
cupán tae nó bpaon cairí. Tugad irthead tae, leagad
anuar arán geal, arán donn, agus bhiorcaí, agus
gac duine de'n ite. Ní i bpad gur tug an cailín aimpíre

irteac ubla agus oráirtí. Do h-itead cuir aca, agus annsin duibh radair tar éir bíod. Nuair a bí a ríic leighe agus na ríic bogaí amac a' rrairteoiríeac ra bráir ar cúl an tige, cáiteadair sail tobac, agus le tuitim na h-oirde o' fás Míceál Ó Concubair plán agus a cáiríob 1 nInre Caoir.

VII. OBAIR NA SGOILE AGUS CAITEAMH AIMSIRE.

28. OBAIR NA SGOILE.

Tuairim a naoi a élog a teigear an t-oirde r' aghanne ar ríic. Nuair a buairear pé irteac ra reomra báineann pé de a hata agus a éota móir. Cricann pé ar ríonna iad. Leagann pé a mála ar an mbord. Orclann pé é 1 gceann tamail agus tógann pé amac na leabra a bíor aige ann. Bíonn an t-úrlár, na ríicdeacáin, na ríinneoga, agus an reomra go leir breag slán. Maireann ar bí a bíor fuar nó ríic bíonn teine tíor. Tagann na páirtí ríic irteac de péir a céile. Na cearta a ríicdeacáir an oirde ríic ríic leagann ríic ar an mbord iad go ceartuige an múinteoir iad. Sgríobann an máiríic ceirteanna fá áro-ríicdeacáir ar an ríic duib. Seib-eann na páirtí ríic nó ríic-luarde agus fá ar bíor an múinteoir a' ceartú ceartann bíonn na páirtí a' fuarrait na gceirteann. 1 gceann tamail teigean ríic a' ríic an Teagar Cricde. 1 n-éadan gac aon uaire a élog ríicdeacáir na páirtí amac fá an aer a' ríicdeacáir péir go ceann cúig nóiméad. Agus lá ar bí aca ríic ar péir leá dul ra ríic a ríic bíon air, áit nac baogal ríic an ríicdeacáir. Tuairim ríic

nóiméad tar éir a veic toirigeann an máixirtir a' glaoúac na n-ainmneada. Fheadhann na páirtí é. Ag leat-uair tar éir a veic orclann riad a leabha gaeúilge, agus léigeann riad gaeúilge go ceann trí ceathranna uaire nó mar rin. Stáir anhrin go dtí leat-uair tar éir a dó d'ea. Lardean in a diair rin. Bíonn for aca ó n-a n-aon go dtí n-a dó. Ó'n dó a élog amac nó go dtéigeann riad abate, bíonn ádhar léiginn eile dá múnad d'óib. Feibeann riad obair le déanam ra mbaile fheirin.

29. AN LUASGÁN.

Ní bíonn na páirtí rgoile gan riampa a veic aca d'óib féin. Tá luasgán feiridgte ra gclór d'óib, agus, nuair a bíor for aca, téigeann riad a' luasgád i n-a nduine agus i na nduine. An fad ir bíor duine tuar ar an luasgán bíonn duine eile gá bogad anonn agus anall, nó b'féidir beirt. Veir an múinteoir dá mbead an oipead rpeire aca i n-oidedaar agus tá aca i riampa go mbeoir ar feadar. Ac ir maic an éoramlaic mar rin féin a veir ré páirtí feiceál éargar, eadrom, ar a scoir. Agus nac ag na páirtí céanna a bíor an sí-rá ag dul 'un na rgoile d'óib agus ag teac abate d'óib!

"Cá raamuro anoct?" a veir ar ráóraic. "Mar mbí an trádóna brotallaic raamuro a' riublóir," a veir ar Séamuirín.

Ráóraic: b'feair liom féin a dul euis na pictiúirí.

Séamuirín: pictiúir, an ead? Ní leigead mo veair euis pictiúir mire ar ór ná ar airgead. Veir ré nac veir iad cur de na pictiúirí céadna.

Pádraic : Níl fíor aham cé'n áoi mbíonn tú beo—
 páitíte ra teac i zcoinnuíde.

Séamuirín : Ní bím páitíte ann i zcoinnuíde. Fásaim
 (zéidim) ceathrúil éuis zác oíama zaeóilze agus zác
 cuirim ceóil dá mbíonn i bpoizreacé veic míle úinn.
 Téigim as zác cruinnú de zanna an fáinne ffeirín.
 Cuiréann rin i zcuinne dom zo mberó léizaeacé aca
 anoct : a' otiocfaió tú?

Pádraic : Níl móran zaeóilze aham.

Séamuirín : Cé'n dochar? Óiró mé as a reacé tú.
 Slán leat zo oí rin.

Pádraic : Slán leat.

30. báire nó iománuídeacé.

Dia Domhnaiz an ceathraíad lá 'Máirta i mbliadna
 bí an-coimlinnt idir zanna ar baile áta Cliaé agus
 zanna eile ar luimneacé, féacaint cé aca a bearracé craob
 na héireann leo i zcúirai báire. I bbaire an Órócaiz
 a bí an cluice ar riudal. Tá pé fice bliadain nó or a
 éionn ó bíor a' dearracé ar imirt annreo céana, tráé
 raib zaeóil lonndain agus buacaili tiorruio árrian
 a' bualaó báire i n-azairó a céile. Ir iomóda feirtear
 agus cóir a cuiréacé ar an bbaire ó foim, ac, na diaó rin
 ir uiliz, o' féarfaide baire níor fearr ná i fázail fóir
 féin.

Ir beas ná raib eolar an bealaiz iméizce zlan ar mo
 céann, ac leanar an rluaz zur ffoicear raicé na
 n-imearta. Déarrá rluaz ar an rluaz a bí i lácair—
 rean-fir, fir óza, páirtí, agus corri cáilin. Má bí
 ouine ann ir oóiz zo raib fice míle. Tuairim ceathraíad
 tar éir a trí caiteacé ar óranna cé'n taob a o'impeóacé

le cóir ; gnótuig muintir Úaite Áta Cliaé agus tógadar cúl le zréin, mar bí sí a' rpalpaó láiríor go maíe an lá céanna. agus níor bfuirpóda báire imiit agus í ag 'o d'allaó. Mar rin féin ba pollupac ó'n zcéao dul amac go mbeao an báire le muintir Luimniige, óir bíodar go móp, móp, faoa níor mó, níor lútmáire, níor rzaráanta, agus níor r'zobáanta, ério ip ério, ná mar bí zarrá Áta Cliaé.

Ní i bpaó a bí an imiit ar riubal zur táinig mac léiginn ar Coláirpoe na h-Iolrcoile tarit agus zur éuir pé biero orin féin. Cé beao ann ac buacailín raib áitne maíe agus ar bliadóanta ó foín.

"Cartar na daoine le céile," aoirumpe, "ac ní cartar na enuic ná na pléibte."

Toruigear féin a' líonaó an píopa go mín, péio, rocair.

"Ób! Ób!" arpa fear le n-ár zcúl, "anuar ra mbloirce."

"Ní raib neart air," arpa fear eile, "ní i n-aon turar a rinneao é."

Éuir an éainnt rin i n-iúl dom féin deapcaó níor zrinne ar na h-impeóirí, agus tuzar fá deapa duine o' fuireann Áta Cliaé leagta ar lár. Duille de éamán a fuair pé ra zceann. Ac ní raib annrin ac túr. Sul bí an báire tarit loiteao cúigeap nó reireap. Táinig doctúir tarit ar zac ócáio aca, ac ip maíe an r'zéal nac raib na zonta go dona : níor eirig don duine oár zortuigeao ar an imiit ac don duine amáin an ceatramá uaire deireannaó.

1 zceann tamail céapó o' feicrimír ór ár zcionn ac oá eiteallán, péibe cá rabadar ag dul.

"Oá zcaitioir pléarzám anuar ra bpáire anoir," ar ar buacail a bí liom, "nac ann a beao an r'it?"

“Tuirge scaitfiríoir pléargáin anuar annreo,” a d’eirim féin, “cé’n dochar atá na daoine reo a d’éanamh dóib?”

Uaire na h-eitealláin leó gur imtígeadair ar amharc; go gormú ‘na diaid rin fuair na h-impeoirí deic nóiméad ropa, agus marair teartuis ré ó na creátúir ní lá fóir é. Ceitire góraid agus don puinte amáin a bí faighe as fuireann luimniú an trát úo; dá puinte as garrá áta Cliaé.

Dozar féin agus an mac léiginn tairt a’ rpariteoiréad: bíomar tuirreac ‘n ar rearam i n-don gíodán amáin ar read na leat-uairé. Conaiceamar cailín beag a’ daimra ar éiláirín, agus cailín beag eile a’ reinnm ar béiróilín di. Bí rean-rear leat-rimplíde a’ gumaróal tairt agus as gabail fuinn do féin, gan móráin áiré aise ar ruó ar bit eile.

“Cuirreac ré reo pátrín fá an tuairt i gcuimne duit,” a d’eirim féin.

Toruis an mac léiginn as gáirú. Níor ariúeamar an t-am a’ pleamnú tairt gur leanad do’n imiré arír. Sin é an áit a raib an blaosac agus an béicéad as an rluag nuair a baineac impeoir góraid nó puinte amac nó nuair a tugaó ré poc maic do’n liatpóro. I ndeire na dála nuair a comairéad ruar bí oét ngóraid agus ceitire puinte faighe as fuirinn luimniú; trí góraid agus dá puinte ^{Fidre} as fuirinn áta Cliaé. Uime rin bí an báire curta ar reaca áta Cliaé. N-íomcárad captaoin oreama luimniú ar gualne daoine irteac ó páire na h-imearéta—bog an rluag móri amac abaille dóib féin, agus leir an bplóo a bí ann b’ éigean do éac imteacó go mín, réir, rocair.

Bí dá buirín ceóil ra bráire an lá úo a rpreag puiré anoir agus arír, agus ba maic iad. Iománurdeacó nó

bualað báire ceann de fean-cluice na nSaeðeal : ba é an triuas̄ s̄ear dá leigte i léig é. Ac mar rin féin mearamuro nac̄ bfuil ré ró-feileamnac̄ mar̄ cluice ra ramprað, asur, leir an fírinne slán a ráð, níor maic̄ linn dá fúirinn foilbéaraða feiceál i n-asarð a céile dá imirt.

31. CĀRTAÍ IMEARTĀ I.

Mulleat Mulleataí f.1.

Spéreat ... Spéreatáí f.1.

Triuf ... Triufanna f.1.

h-arit ... h-ariteanna f.1.

An rí (rí-cárta).

An ðainriozán.

An cúlleat.

An t-aon.

Máb-cinn, an cárta a h-iompuiḡtear ruar.

Máb, cárta ar bið ar ðaé an máb-cinn.

Oráð, cárta ra n-imirt nac̄ bfuil ar ðaé an máb-cinn. Cúig do láime ðeanta : má poineann tú cártaí asur an céad cúig fáḡail rin í cúig do láime ðeanta.

Iompuiḡ do cúig : I n-áiteada de'n tír nuair iompuiḡear fear-poinnte cártaí aon nó rí-cárta fáḡann ré cúig ar. Iompuiḡ do mo cúigneán. Deirteann tú é rin leir an bfear a bíor a' poinnt na scártaí, má bíonn cuiḡneán ar bið in do lámh.

Má bíonn aon máb asat ir féidir leat an máb-cinn a robaíl ac̄ cárta eile a díol ar na cúig cinn atá asat.

An t-aon rprereat.

An ré rprereat.

An dó rprereat.

An reat rprereat.

An trí rprereat.

An t-óc rprereat.

An ceatair rprereat.

An naoi rprereat.

An cúigneán rprereat.

An deic rprereat.

32. CÁRTAÍ IMEARŢA II.

“Díod teinte énam ašainn ašur cártáí imearŢa ašur bmaŢra Dé Ţá léiŢeam Ţo mimic úúinn.”

IŢ ionŢa cineál cluide iŢ féiŢiŢi a imiŢt le cártáí, ac Ţa nŢaeŢealŢaŢt cúiŢ ŢiceaŢ an cluide iŢ coitŢeannŢa a n-imŢiŢŢear. IŢ féiŢiŢi le Ţuine imiŢt aŢ Ţéin, nó ŢáŢŢiŢiŢe a beitŢ aiŢe, Ţé ŢéiŢi maŢi iŢ mian leiŢ an Ţcoim-luaŢaŢi. Úá cáŢŢa ŢéaŢ iŢ Ţá ŢiŢiŢo aŢá i bŢaca. Sul ŢoŢŢiŢŢear aŢi an imiŢt ŢoŢŢaŢi na cáŢŢáí ašur ŢearŢŢann Ţuine úiŢob—Ţé Ţin le ŢáŢ, ŢóŢann Ţé cuiŢ Ţe na cinn uaŢŢaŢaŢa, ašur leaŢann Ţé Ţe leaŢ-ŢaŢob iao. An té a ŢoŢaŢ na cáŢŢáí Ţoinneann Ţé amaŢ, ŢaŢi éiŢ a beitŢ ŢearŢŢa úiŢob, na cáŢŢáí, cúiŢ cinn Ţo ŢaŢ imŢeŢiŢi. ÚiŢonn aŢi iao a Ţoinnt ŢúŢa .i. aŢi a mbéal ŢúŢa ašur Ţan ŢeiriŢ a ŢaŢaŢŢ Ţo Ţuine aŢi biŢ iao Ţeiceál an ŢáŢ iŢ úiŢoŢ Ţé Ţá Ţoinnt. MaŢiŢiŢi le ŢáŢŢiŢiŢe ŢoŢann ŢaŢ Ţuine a ŢáŢŢiŢiŢe Ţéin, Ţin nó caitŢear aŢi cuiŢiŢaí é. An éeáŢ beiriŢ ŢáŢaŢ cuiŢiŢaí beiriŢ ŢiaŢ maŢi ŢáŢŢiŢiŢe aŢ a n-a éeile, ašur maŢi Ţin Ţo ŢaŢ beiriŢ eile uaŢo Ţin amaŢ. Ní ŢeiriŢiŢi le níŢoŢ mó ná ŢeicŢneabaŢi cúiŢ ŢiceaŢ ’imiŢt, aŢae ŢáŢann ŢaŢ Ţuine cúiŢ cáŢŢa. IŢ ionŢuaŢi ŢuŢaŢ é ŢearŢ an ŢiŢe ŢáŢaŢ an éeáŢ Ţoinnt. ŢoŢann Ţé na cáŢŢáí, ašur an té úiŢoŢ aŢi a léimŢ ŢeiriŢ ŢearŢŢann Ţé úiŢob. Ţoinntear na cáŢŢáí annŢin, ŢŢiŢi cinn Ţo ŢaŢ Ţuine aŢi ŢúŢiŢ, ašur ŢéiŢe annŢin. Ţá ŢaŢine ann, ašur iŢ é an Ţoinnt a ŢuŢaŢ ŢiaŢ oŢŢa éeiriŢe cinn Ţo ŢaŢ Ţuine i ŢoŢaŢaŢ, ašur ceann an Ţuine annŢin : ŢaŢine eile naŢ ŢuŢann amaŢ ac úá cáŢŢa an Ţuine aŢi ŢúŢiŢ ašur ŢŢiŢi cinn annŢin. I n-aŢealŢa Ţe’ n ŢiŢi má ionŢŢiŢŢeann Ţú ŢiŢi-cáŢŢa nó aŢon iŢ ŢeiriŢiŢi leaŢ an cáŢŢa Ţin a éuŢ

éúgac péin ac ceann a díol ar na cúis cinn eile. An té a bíor ar taob na láimhe clé de'n fear a roinn imiúgeann pé cáirta ar bit' i' mian leir. Bíonn air gac' duine ran imirt cáirta a cáiteam' ama' annsin. Má' b'rábanna ar fad iad na cáirtaí atá imiúgte' g'ndúigeann an té ar leir an b'ráb i' fearr. Má' bíonn b'rábanna i' mábanna ann g'ndúigeann an té a maib' an máb i' fearr aige. Imreann an té a fuair' an cúis annsin cáirta eile, agus leantair de go mbíonn a cúis cáirta imiúgte' ag gac' duine. Annsin roctar na cáirtaí arís, agus leantair do'n cluice, nó go mbí pé' tar. Ac má' bíonn an cluice amuis' toirúgtear ar ceann nua.

Níl pé' ceastmá' cáirta a ceilt, agus an té a g'níor a leit'éro de éleap i' féoir a lám' a cúp' i' bpaca. Má' tagann máb' le clár cáit'ir' t'ú máb' a cúp' air, má' tá máb' agat, agus pérbé' b'ráb a t'ioctar le clár tá' ort cáirta de'n cineál céanna imirt air, pé' rin' má' tá a leit'éro agat, nó mara mian leat máb' a cúp' air. I' féoir, ar a foinn, cuig'neán máb' a ceilt ar gac' cáirtá' ra bpaca; i' féoir cuiliot máb' a ceilt ar gac' cáirta eile ac amáin ar an gcuig'neán, agus i' féoir an t-aon a h-airt a ceilt ar gac' cáirta ac ar an gcuig'neán máb', agus ar an gcuiliot máb'.

An veirt i' túirge' págar' cúis' cúis' (má' bíonn páirtir'ote' ag imirt) i' le' an cluice. Annsin págann' duine eile 'deánad' na g'cáirtaí—an té bíor ar taob' na láimhe clé do'n fear a roinn' roimhe rin' iad—agus leantair mar' rin' do'n cluice. An cuig'neán an cáirta i' fearr' ra bpaca má' bíonn iompúigte' 'i. Cuir' i' g'cár' gur' muiliot' an máb' cinn cuig'neán muiliot' an cáirta i' fearr' annsin, cuiliot' muiliot' an 'dara ceann i' fearr', agus an t-aon a h-airt' an t'ríomad' ceann i' fearr' i' cuma' cé'n

cáirta a bíor iompuiḡte ir máb an t-aon a h-airt
i ḡcomnuirde ḡcomnuirde.

Ní ḡábád níor mó a ḡḡriob fá an ḡcluirde reo, arae,
ac oircao le caiteam tobac, ir ḡearr a bíor uime a'
teacé irteacé ar cáirtaí.

“Má’r muiliot an máb ir maic an oíab an tmuir.”

CEISTEANNA 7th.

Sḡriob ríor ainm ḡac muilleac, tmuir, aḡur airt dá
bful inr an bpaca. Míniḡ ar ḡaeóilḡ na foela reo—
máb-cinn, máb, oíab, cúḡ do láime óeanta, cuiḡnéán.
Sḡriob tráctar ḡearr fá an ḡcaiteam ainriḡe ir ḡearr
leac. Ainmniḡ cúḡ éluirde a h-imuiḡtear fá óion tige,
aḡur cúḡ cinn eile a h-imuiḡtear amuiḡ fá an rḡéir.
Óean cur ríor aicḡiorraé ar an riamra a bíor aḡac
(a) inr an raimraó; (b) inr an nḡeimreao.

VIII. AN CAILÍN BEAḡ.

33. AN CAILÍN (í féin aḡ cainnt).

Cailín beaḡ ircaó miḡe, ac mar rin féin, táim oei
mbliadóna o’aoir. Tá m’áair aḡur mo máair beo,
baocár le Dia. Tá cúḡear oḡeipéar aḡainn, aḡur beiric
oḡeiteár. Tá mo beirt oḡeiteár níor óige ná miḡe, ac
tá mo oḡeitéraíca níor rine. Táimíó in ár ḡcomnuir

i mble 'Á Cliaé, agus táim as dul ar scoil go dtí an Mórú Scoil Láir. Tá tús deas aguin—níl ré ró-mór, ac tá ré rona, fearcair.

Deireann na daoine go bfuilim im' cailín deas, ac dar nódú, ní feardar-ra—b'éidir go bfuilim. Níl gnuais com fáda oim agus atá ar ūna Ní Ūraonáin. Iy maít liom gnuais fáda, ac bíonn sí gearr anoir ar sac éinne, náe móir.

Tá gúnaí deara agam—ceann i gcóir an Doimnais agus ceann i gcóir scoile.

Bíonn bib bán, slán oim as dul ar scoil. Iy maít liom beít ar scoil, agus níor maít liom fanúint uaití don lá in do' óir.

Iy maít liom Saedúis, agus tá ana éion agam ar mo tírín féin Éire.

Sin mire aguib !

34. AN CAILÍN 'SA SCOIL.

Ná fuil aítne aguib oim ?

Iy mire——

Cailín scoile ipeadó mé.

Feuc tá bib deas, bán oim agus tá mála scoile agam.

Tagaim annro ar scoil sac lá. Iy doibinn liom dul ar scoil, agus iy dódú liom náir ceip don lá oim ó Noúlais. Go deimín, ní morán le fáó é rin, mar táim im' comnuí in aice na scoile. ——iy ainm dom muinnteor. Tá sí ana deas, ná fuil ? Táim fan deara leabair, agus iy é seo ar peóirra.

Ír éigin dom beir ar rcoil ar a leat-uair taréir a naoi
 ḡac mairtin, aḡur ír dóig liom ḡo úfuil ran luat a dóctain.
 Foḡluimim na ceacta ro ra rcoil:—Teaḡars Críor-
 turde, áiréam, léigḡeoiréact, Scríobnoiréact aḡur ḡan
 amhrar tá ḡaeóilḡ aḡuinn anoir ar buille. Téigim
 abairle ar a trí a élog.

35. an cailín beaḡ sa baile.

Úfuil aítne aḡat oim?

Seaó—ír mire——. Táim ar rcoil miu, mar ír lá
 rcoile é, ac bím ra baile Dé Satairn aḡur Dé Domnuig.
 Ana-feirbíréac íreac mé nuair bím ra baile. Ír féitor
 liom na h-áirirḡí do niḡeac aḡur na reomraí do rcaabadó.

Mar reo tornuigim:—Cuirim arriún oim féin, aḡur
 fillim ruar mo muineéllí. Faḡaim uirḡe bog, cuirim i
 néir é. Cuirim na h-áirirḡí irteac ann, aḡur ḡlanaim
 iad. Faḡaim tabáile anhran, aḡur tirmigim iad leir.
 Cuirim i ḡcoimeacó iad—curo acu 'ra éuróro, aḡur
 roinnt dóib ar cirocáó ar an oherúr. Niḡim an tabáile
 aḡur cirocáim é.

Nuair a bíonn ran déanta rcaubaim na reomraí, aḡur
 cimilim na troḡḡáin. Nuair bíonn ḡac níde ollam
 bainim díom m' arriún, aḡur ḡleáram mé féin cun toul
 amac. Bím aḡ déanam teactairéactaí dom máctair, mar
 bíonn rípe ḡnóac; ḡlanaim an tḡ arír taréir dinnéir
 aḡur ruiréir. Sin mire aḡaib mar feirbíréac. Naé
 maic é mé!

IX. SAOLTA.

36. LEITIR.

Daile na n-Aille,

Béal Áta na n-Dam,

An tríomad lá ficéad de Márta, 1923.

A Máirtín úilir,

Fuarfeas 'do Leitir go tíreac glan an lá roim
lá féil' Pádraic, go raogluige Dia tú. Is iomda achrú
atá tagaite ar an raogal i nÉirinn ó bí tura ra mbaile
fíche bliadain ó roim. Is é an áit a bhfuil t'oncail, Séamur,
i n-a comnuide anoir i mbaile móir Rorcomáin. Ídór pé
peig Ní Ceallais ar an mbaile r' againne cúpla bliadain
ó roim, agus éannuis an veirt riopa. Veirtear go bhfuil
an raogal ag eirge leó go geal, agus, dar ndóig, ní
dá feabhar dá mbeoír nac amlaid b'feairi linn é. Ní mé
an cumneac leat nó an maib aithe ar col ceatmar leat
a bí in a comnuide i nGleann na Smól. Fuair an creátúr
bár bliadain an taca reo, go ndéanair Dia trócaire air.
Tá bun doir maic ag t' atair agus ag 'do mátair anoir,
ac, má tá féin, is iad atá beo bioðgamaíl fód, bail ó
Dia orra. Níl pé ac reactmain ó roim ó cuair col
cúigeair duit, Pádraicín Ó Luadóg, ar cmaicnac
na bpaileán, amac go Daile na nAingeal i Meiricá,
ac is dóig nac zcarrair pé orit tall annsin, arae
ní maib faoi don moill a déanam go rroidead pé
eeann rgríbe. Is ar fuigin ar éigin a fuair pé cead toul
anonn cor ar bit. Ní fáca tura amiam a leitero de
triblório is bí air a otaob páiréar agus teirtear agus
ruadai mar rin. Bí col reirtear leat ar áro na bhfuireóg

i n-éinfeáct leir. ac ní mearaim go b'faca tura ariam é. Céaró tá mé ráó : dáir ndóig ní raib ionnat ac r'guraé ar págáil an baile duit, agus ní raib aithe ná eolar agus ar leat do éuro gáolta. Tá t' aintín Máire comh gheannmáir agus bí sí ariam agus ir minic a b'ior sí agus cainnt oir. Tá do gáolta, do éliamnáca, agus do dáim gáolta annreo uile go léir ar feabair an domáin t'usar cuairt ar an teac r' agus bre comh luat i n'éirinn ir fuairéar do uirir. Ní túirge léigear an céad line ór áro ná toruis do mátar a' caoinead, an creátúr boct. B'feair leite féin agus le t' átar ná a b'facaodar de máoin páogáil ariam rúil-féacaint amáin págáil oir arir. Agus maidir le do deairbrátaimeaca 7 le do deirbrátaimeaca tá ráo ar an inntinn céadna. Deiróir uile a' rúil abail leat an raíraó reo, pá na beir rlan dúinn. Máir deir tú, tá an páogáil corraé go leor annreo pá látar, ac ní mearaim go ndéanfáde doáir ná díogbail duit dá otagá anall, agus dá b'fuirgmir abur annreo tú arir cá b'ior ná neireócaó linn tú coinneál ra mbail ar ráo. Seól line nó do éugam arir comh luat i n'éirinn agus ir féidir leat é, máir déanfáde fear maid.

Deir buair agus beannaóct,

Do col ceátraí díir,

SEÁN Ó RÓDÁCÁIN.

Máirtín Uaral Mac Gabann,

1657, Spáir an Teampuil,

Nua Eabrac,

Meiricá.

X.

TART, OCRAS, SRAD, FUAČ, BRON, AČAS, FEARZ,
EAGLA, TUIRSE, 7PL.

37. Fogluim de glan-meabair, an ceact ro a leanar :-

Ar maidin inbē, do bi tart asur OCRAS ORM.
Mar bairr ar zac donar do doiric an leanb an cana
uirge, ac nior buairear e, mar ta SRAD mo eiride
asam DO. Bi te so leor le pasail asam ac ta fuač
asam DO, asur, i utab eocō de, ta an SRADH deas
asam AIR. Bi BRON ORM ar fead tamail, ac ir
searr so utainis mam irteac, asur ir ORM abi an
t-ACAS. Ni ACAS abi AR mam ac FEARZ abi uirri
toirs so maib an tig ar fad fluic as an uirge. Do bi
EAGLA AR an leanb so mbuiread mam e, ac, dar
nois nior buail. Ir searr so maib COOLA AR an leanb,
asur do cuiread 'ra leabair e. Ta TUIRSE ORM
anoir tarer an lae. Ni dois liom sur ferdir liom
coola so foil toirs so bfuil fuačt AR mo eora,
ac ir searr so mbeid TEAS ionnta mar cuiread
LEIS an uteme iad.

XI. AISTE.

38. CŌIR IOMPUIR I.

Tempus Fugit ! asur an daonnuí boct ar rior-ferre
ma diaid, as iarrair an eiteallui úo na riatán rioda
do fáru ar flí na rioruiocta

Do bí trád, ámh, nuair bí ám go h-ós, nuair ná raib
deabhad ná deifir air—trád náir mírde leir a reit
do leigeant agus moill ó-mairdin-go-h-oíche do déanamh
á srianaid féin coir coille nū pléibe nū rruáin—
taca náir deifir do é féin do shrao ar sáimh na trága
agus é as feiteamh le taoide: Mar ní raib sáid le
deabhad—muna ndéintí obair iniu, bí amáiread cuige—
muna bpreiteóiltí an taoide úo, bead taoide eile 'na
diar. Bí sáid lá com rám com rocair le céile, agus
bí clann ádaim com rám com rocair leo, as reid ó áit
go h-áit go mall, rona. Ní raib sáid le ruatad ná
rainnt, óir bí an domhan pairpings agus an talamh toréúil.

Ad deifir pairnt idir na bpreiteáiréa, agus do
tornuisgar as baint na talman dá céile agus as plad
ar a céile. Cait cuir acu dul abrad i sáim, agus
oibriú go cruaid i dtóiréa ná raib ró toréúil. Catadair
ruad a ceannaad agus ruad a díol, agus airteir fáda
do cup díob. Ir anhran do múinead an capall agus
an t-aral agus an dam cun géillead don mbéalbuig.
Bí ar rean-finnreair páirta leo féin an cóir iompuir rin
a beit acu i sáim na h-airteair bpad. Da cuma i tcaob
an t-am a tóspad ré áit a sroirint ad, ámhain, marcuioct
a beit as duine. Dá olcar i an cóir iompuir, deifir 'ra
trean-focal gur "móir an nrode anhró na marcuiocta."

Ar muir, bí an báid iompair agus an báid reoil, agus
gan ad iad, as treabad na dtonn ar fead na sáeada
bliadan. Seolad na báidíní reo ó tír go tír, as bpreit
a sáid trádála leo, agus do bíoir mall nū meair do
reir mar bíod cóir sáite acu. Diar ar ndiar, bí na
tóiréa as dul i lionmáiread i ndaoine, agus do cait na
daoine féin bhorcú le h-iaid féin do beadú. Do b' é an
duine ba luaité iompair ab fearr cun dul as dtí marraí

adfao ó baile. 'Do bí críochá nua á gcuairtiú ar fuairt an Domáin, agus na náiriún as ríor nár le céile in am cogairt agus tríd ríochána, feucaint cé go mbeaó torad trídóála aise.

Cóm fáda riar le cuimne ar rean-ataca, 'do b'é cóirte-an-puir an cóir iompuir ba luaithe ra tír reo. Ac 'do táinig atriú móri nuair 'do cüm Seoipre Mac Stiabna, Saranaó, an céad traen. Cear na daoine, ar 'dúir, go raib ré ar a meabair. Cóirte san capall! Ac níorb fáda gur éuadar i 'daití na traenaó, nuair táinig a cúmadóireadót cun críche. Ina diaó rin, 'do lean an long saile ar muir, agus reo an nár trídóála ar riubal níor mire agus níor rainntiúla ná riam. Iniu, tá traenaó a riteann míle ra neomaint, agus linéire móra mara a gearrann uirge ar luar a 25 míle-mara ran uair-a-éluig. Cé deárfad é——briann uirge as beirbiú ar teine, agus an gal ar gléarta cun gním, agus na mílte tonna aise dá cun as gluairteadót! Ac bí iongtairí eile le teadót.

39. CÓIR IOMPUIR II.

'Do lean ré an petrola ré an gal mar móó gluairte. Níorb fáda go b'facaó gluairteáin agus gluair-riotáir as rceinneadót eart ar ar mbóirte, agus ceo bótair acu gá áróú le luar a ngluairte.

Ac, le nár trídóála na ríciú h-aoirte, agus go móri-móri i rite Cogairt móiri an Domáin, ó 1914 go 1918, bí am agus mire níor tábadaí ná riam. Ré mar 'dveireann an rean-focal: "máinneann gáó reirt" 'do cúmad an treirt, agus reo an 'daonná as íomarbáó leir na h-éanlaite, agus as rceinneadót trír an aer le luar nár tairbíóó air riam riomir rin. 'Sí reo agusinn aoir fáir an eitealláin.

ḡnát-ḡadarc ran aer iḡeadó plánaí eitill anoir, aḡur ḡnát-ḡuaim iḡeadó an dórdán a óeinnean a ḡcuro ineall.

Tá móran raḡar ann díob. Seo curo d'or na h-eitealláin iḡ ḡnátáí:—

NÍOS TRUIME NÁ AER: plána ringil, aḡur an oír-plána—tá móran raḡar óeantúr díob ro ann. Tá reiatáin móra orra aḡur innill cómaéataca.

NÍOS TRUIME NÁ AER: Ártáí aer a ḡlaotar orra ro. T'ornuis a ḡcumadóireadé ro inḡ an nḡearmáin. Count Zeppelin, ḡearmánaé, a céadó-cúm na h-ártáí 'iḡ mó cáil díob, aḡur dá bhíḡ rin, Zepplíni a tugtar orra. Lamnáin móra ḡara a cóimeadóann ar r'nám ran aer iáo.

XII.

40. Ainmíte tige.

Dó réir a n-áiríúlaéta don éine daonna iḡ féidir ainmíte do roinnt i dá éineál móra. ió'dan, ainmíte tige, aḡur beiréidís allta. Iḡ iáo na h-ainmíte tige iáo ro a múinn an duine cun a beiré 'na reirbhíriḡ óo féin— aḡ obair aḡur aḡ ḡnóctú d'ó. Na h-ainmíte iḡ ḡnátáí le feircint in ióclainn feirmeora iḡ iáo ro a leanar iáo:—an bó, an capall, an t-aral, an míúil, an múc, an éaora, an maora, an cat, an éearc, an coilead, an laéa, an bárdal, an ḡé, an ḡandál, an turcaí.

Tugann an bó bainne dúinn. Ó n-a bainne ḡeibimíó in, cáire meadó aḡur ḡrué. Crúótar í ar maoin, iḡ traéidna. Nuair maibuíḡeann an búirtéir í, ḡlaotar mairefeoil ar a curo feola. Ceannuigimíó an feoil ón mbúirtéir, aḡur bíonn rí ana-óeigb'laḡta le n-íte. Iḡ óear an raḡarc bó aḡur laoḡ le coir a céile aḡ mbear ar an b'ear ḡlar.

Iy ari an zcapall a tuiteann an obair iy cnuada, tarraigeann cuir d'ioib ualaige móra, troma, cuir eile d'ioib, bío as robar n'ú as coranáríoe pé n-áir zcóríci, asur tuille, fór, a bíonn as tpeadao asur as fuirre amuis ar na peimeada. Ainmíoe ana éineálta ipeao capall, asur iy maíe leir beíe ceannra leir. Deir an rean-focal: "ceannraet do capall asur bata don buoóis"—zurp í rin an trlí iy fearri éun iao do rmaetá. An rašar céaona oibre a d'eineann an capall a bíonn ar an míuil asur ar an aral.

Díoltar na caoirpe asur na muca leir an mbúirtéir, asur ceannuigtar a zcuir peola i bfuirm caoirpeola asur muicpeola.

Rašaimíoe uibe ór na ceapca. Diao ana polláin ipeao ub úr. Deir doctúiri ná fuil iuo níor fearri ar cialacan ar maíoin ná ub ab.

Coúigtar na turcaite n'ú zo mbíoe reamar. Éan breáš búirp ipeao an turcaí. Díoltar na táinte d'ioib i iue maršai na nooiaš.

41. Ainmíoe allta.

Iy mó zo móri oe beiríois allta atá ann ná oe ainmíoe tíge. Siad ro a leanar na h-ainmíoe éeirpe-copača iy znácaí le rášail: an lué, an fpannáe, an earóš, an zirpíao, an coinín, an maóa iuaó, an maetípe n'ú an paolcú, an matún, an torp, an tíoga ar asur an leoman.

I zmeáil na n-eun tá trí bun-éineála—éin ceoil, éin fiaóaiš, asur éin itte peola. An rmoíac an lon oub, an éiapreac, an fuirpéš, an rpríoeoš asur an diafmín, rin iao iy coiténne oer na h-éanlaite ceoil. An cpeabari, an éapre-fpaioiš an zé fiaóain, an lača fiaóain asur an naopcaé iy fearri leir an briaóšuí.

Fríadaictar iad ro ar fléibtib ip ar cúrradaib na hÉireann. Éanlaite deasa, deas-blaíra búirto ipead iad.

Éanlaite ion-itte, fpeirin, ipea an colúr, an cúrlúan agus an pilibín míos. Ip t-oíce ipea cluintear an sábhairín peó.

Asur cé in Éirinn náe eol do an zealún, riobáinín buirde, éinín a' t-raasairt, agus an rrioeoigín. In aice an tige ip feairi leo ró comnuí, so mór-mór ra zeimpead, nuair bíonn an ríoc agus an rneadta ar an ocalam. Ip fuirirt a aicint nuair bíonn ocraí orra, bíó as riorarraig éóm dána ran as an doirur. Níor éeairt oúinn iad do dearmad. Veio lán-tráíra le éir ar mbéile, agus, dar ndóig, ní moóeáó éinne blúirín de brúrcar an aráin do éabairt doib.

Eán mara ipead an raoileán, ac caóann pé cuir máit dá raogal ar tír. Neaduižean pé inr na raiitepeada éanlaite duba ipead an cág agus an rreacán.

Fuil té a bíonn in éunaib. Clúm agus cleití a clúduíonn iad. Roinntear i zeineála iad do péir a nádúra, agus aicníotar iad do péir déantúr an mballa-beata. Sciaáin móra, láirpe a bíonn ar an bráinleóig agus ar an zeineáil rin a éotuíonn iad péin ran aer. Cora láirpe, raóa a bíonn pé éin peata, ioóan, an éorir iasg agus an ortroir. Na h-éin rnaím, bíonn rížeacáin in a lapáí, agus bíonn clúm plím, rleamain orra Crúcaí agus ingní agus zuib éomáctaca a bíonn ar éir itte peola, mar atá an reabac agus an ríolar, an ceanf cait agus an ríac dub. An t-éan a éaiteann a cur bíó do rriocad aníor ar an calam, bíonn zob raóa oípeac ar éuige rin. Na h-éin a éaiteánn formhór a raogail ar zéaga crann bíonn lapáí rreirialta acu cun zreamuite.

XIII. LITRÍOCT.

42. (SGÉAL.)

Bí buacailt beag i mBaile an Chúic trát ve'n traogal. Fuair pé píopa ar tórram don oróce amáin. Nuair a táinig pé abaitle éirí pé an píopa i bpolac. An oróce dár gcionn tarraing pé éirí an píopa, agus amac leir ra rgioból. Deair pé é, agus tóruis pé a' caiteam tobac: bí pé as aitéir ar na daoine fára. Ní i bfao sup eirí pé tinn, agus b'éigean do ruidé ríor ar an tuige, mar bí míobán i na ceann. I gceann tamall tuit pé i na éolac. Sleamnuis an píopa ar a béal ve réir a céile sup tuit pé ra tuige. I gceann dá nóiméad bí an coéan éirí lafao. Trátamail go leór bí a' air an buacalla as dul ar cuairt. Conaic pé an deatac a' teact amac éirí fuinneós an rgioból. Irteac leir. Dúirí pé an mac. Tug pé an teanga óo, agus ip beag bídeac náir tug pé an trlac do rreirín.

43. DUB-FOCAL.

✓
 Ir gíolla beag mé i lámh gac muis,
 Ir bíom a gcéim as cléir ip raiot,
 Bíom ar talam ip ar toinn,
 Ir annra rreirín a méadóu foinn.

Ir ionda duine éirí mé rtrós
 'S ní lia ná m'éacta, as bhoróú gleó,
 Gan ceann gan lám, gan cor nó méar
 Iéim 'r ólam le mo laodair. ✓

Tá mé balb, boðar gan glór,
 Ir inrigim fíor ir b'éas go leór
 Bíom mo r'ghairte cinnte a gcúil
 'S ní cluintear mé le fear gan rúil.

'S má'r móir mo r'ppé mo céim 'r mo 'dóig,
 Tá mé faotparó ir biao go 'deóig
 Má'r maic le don a beic ann mo 'dál
 Cúartigeadó mé le taob an fáil.

As tabairt r'géal do'n traozal ó'n b'pápa
 No as bacairó ann a mála
 Ceirt ar ollaim, ir ar a n'gaol
 Cé n-é tá balb, ir éualairó an r'géal.

(Cleite g'é nó peann.)

44. AN SAOZAL MÓR BRAONAC.

"Bí daoine móra agus daoine beaga ann; daoine
 riamha agus daoine caite; daigéio teanna agus réaclaí
 claoirte; béinneada pé troigte go leit agus feit'ois
 beaga bíveada. Bí daoine ziorr-análača go fairring
 ann; daoine gan móran cpoirde ná meirnis; daoine ar
 beagán nipt; daoine gan go leor lútaró; daoine
 tuairceada cpoirta agus daoine rularceada aeraca.

"Bí Eilbéirig go fairring ann; Rúirig agus Gear-
 mánaig, F'ranncraig agus Easólaig; Spáinnig agus
 Sapanraig; Meiricócánraig agus Art'pánraig. Agus, bí don
 Éireannaic amáin ann ar cuma ar bit.

"Bí teang'ada go leor le cloirteáil. Bí riorza
 agus cairmirt ar r'ubal—an té a o' fo'gluim éirio an

Móð Óíreac ás cupr ðe go taparð agur fear an móð. Cairn go mall roizín rtaðac—agur go hairacac fairceac— ag iarparð a rmaointe a noctuðac agur a cuirð cairnntc a cupr i gceill.”

Cað é ðo meap ar an ðul licirðeacacá rin? Aitrgriob go h-aitgiorrac an gíota gan bripacð ná beárina ra gciall.

V. TLACŦ EOLAS.

45. DEILB AN DOMAIN.

Nuair foglumimio don ruð i rtaob an domain reo ar a bfulimio in ár gcomnuí—an deilb acá air, a méio, ná barrái, na h-ainmíte agur na mianuis acá le faðail ann, na ðaoine a máireann ann rrl., ðeirteap gur TLacæteolar a ðionn dá foglum aguin.

Torndimio le deilb an domain. Tá móran paerún le h-a çperoiúint go bful pé çruinn ar nó r liacriðie nú glóibe, agur náç máignacð é, pé map ðeallruionn pé ðúinn-ne. Ir iac na paerún reo a leanar ir rimpli ðiob, ac tá móran eile acú a çipear ðuit ar ball.

(a) ðo reolac timpeall an domain go minic, agur reolcar timpeall air ó uair go h-uair.

(b) Nuair çagann longa gáile pé ðein na calaman, çiotar an ðeacac ór na funaili (reimnéite) ar rúir, agur ir ar ðeipacð reacð çiotar corp nú cabail na long. Dá mba máignacð an ðoman ðo çipi an páirc ba mó ðor na longá ar rúir, agur, ðiacð ar noiacð, na páircceanna ní ba luða.

(c) ðo réir map çéigmio ó çuacð, rilteap ðúinn, na réicini ra çreo rin, go h-eirizic inra rreir, agur, na

reiltíní ar an t-aoibh t'eap, is dóig linn go n-írligí. Is féidir an fuad céanna do dheimhniú agus rinn as cairdeal roirí nua riar. Ní beaó ran i zceirt dá mba máigheádaó do'n doimhan, agus ní féidir é léiriú ac amáin a glacaó go bfuil throméla an doimhan maolite i nglac t'peo .i. go bfuil deilb coméruinn air.

Dá b'í rin, is r'éire an doimhan. Is ionann ran agus a r'áó gur deilb liaéiríthe nua glóibe atá air.

46. ÁIRO NA CRUINNE.

Rud ana maáctanaó ireaó eolar ar **ÁIRO NA CRUINNE** nua, fé mar glaoair go minic orra, **ÁIRO AN CŌMPÁIR**. Má féadann tú fé óein na zréine um méán-lae, beir t'airíó ar an **ARO T'EAR**, agus do throm leir an **ARO TUAID**. Beir do lám t'ear ar t'aoibh an **ÁIRO T'AR** agus do lám éle ar t'aoibh an **ÁIRO T'oir**. Is féidir an t'áro t'oir t'fágal amaó ar r'li eile : is t'oir eiríonn an zrian, agus is t'iar t'éirdeann r'í fé.

Tá eadar-puinnití tábaádaó eile roir na r'píom-puinnití reo luairíte tuar—ioóan, **T'oir-TUAID** : leat r'li roir an dá puinnite t'oir agus tuair 7 **T'oir-T'EAR**, **T'AR-TUAID**, **T'AR T'EAR**.

Is t-oíce is féidir an t-áro t'uar t'fágal amaó, agus, uair rin, na h-áro eile, le b'reitnui ar t'peo Réiltín agus, uaó rin, na h-áro eile, le b'reitnui ar t'peo **Réiltín an PŌLLA TUAID**. Má tuzar fé n'oeara an **CÉAÉTA** nua an **MAÉÚN MÓR**, éiofar duit go bfuil an Réiltín t'uar in don line amáin leir an dá ceann deirneadaó ar a nglaoair na **POINNTEIRÍ**.

47. TREC.

Ceipt agus Freagra.

Ceipt :—Cao é an páirt d'Éirinn ina bfuil Cúige
Ulladh ? :—Tuar. Cúige Mumhan ? :—Teap. Cúige
Laignean ? :—Toir. Cúige Connaclta ? :—Tiar.

Ceipt : Cao é an puinnce in Éirinn ina bfuil
Ciarraige ? :—Tiar-Teap. Dún-na-nGall ? :—Tiar-
Tuar. Loé Garman ? :—Toir-Teap. Montium ? :—
Toir-Tuar.

Ceipt : Dá mbeadh páirtí ag dul ó Blead Cliaí
don Shailim, cao é an treo a beadh ré ag gluaiseacht ?
Beadh ré ag dul riar.

Dá mbeadh ré ag teacht ón nGailim go Blead Cliaí ?
Beadh ré ag teacht aniar, 7mrl. **Ag dul ó tuar :**
Ag teacht a dtuar. **Ag dul ó deap :** **Ag teacht**
an deap. **Ag dul roir :** **Ag teacht anoir.** **Ag dul**
riar ó tuar : **Ag teacht aniar-adtuar.** **Ag dul**
riar-ódeap : **Ag teacht aniar-andeap.** **Ag dul roir-**
ótuar : **Ag teacht anoir-andeap.** **Ag dul riar-**
ódeap : **Ag teacht aniar-andeap.**

Jaot **ag teacht** ón bpuinte tuar—**Jaot adtuaid**
ireadh i, 7mrl.

48. An Lá agus an Oíche.

Tugann an srian dúinn rogha agus teap. San an dá
rud ran, níorb' féidir linn-ne, ná leir an uile anmíde
ná plannna maireachtaint. Is coirge go n-iompuíonn an
domhan móir-éimpeall go mbíonn ré ina lá agus ina oíche
agusinne. Tuigfir é seo níor fearr má éimeadhann tú

liaéiríóirí ór cómaíirí an lampa. An páirt rín den liaéiríóir a beirí iompuithe fé dhéin an lampa beirí taitneamh an troluir uirthi, agus le n-a linn rín, an taob ná tuitean don troluir ari, beirí fé doirda. Ac muna gcarann an liaéiríóir timpeall, beirí an taob céanna dhí i gcoinnuí fé'n ngile agus an taob eile fé'n rcaí. Ac, má carann tú go mall í, timpeall, ór cómaíirí an troluir, tabairfirí fé ndearna go dtasann gac páirt dhí, diairí ar ndiairí, fé léar an lampa, agus, diairí ar ndiairí, go dtéigean an páirt rín irthead fé'n rcaí arir. Sin marí deineann an doimán : carann fé timpeall, ar nóir cáiril, uairí ra ló ór cómaíirí na ghréine. An páirt a dtasann ór cómaíirí na ghréine, bíonn ran inr an ngile, agus bíonn fé ina **lá** ann. An páirt ar an dtaob eile, bíonn fé ran rcaí agus bíonn an **oíce** ann.

Ir minic do chonnairí cáiril ag minnce, agus tá fé tugsa fé ndearna agat go dtairíóiríonn puinnthe beag ar a dhairí ná corruíonn, agus, dhíthead ar an dtaob eile uairí rín, marí a dhíthead an bíoir, ba dhóig leat ná corruíon fé rín, ffeirín. Carann an doimán ar nóir an cáiril, ac go dtóganann fé lá iomlán an doimán don carad amáin do dhéanamh. An dá puinnthe a tairíóiríotarí duit na corruíonn gíaoirí **Pollá** oirí—ceann acu an **Pollá Tuairí**, agus an ceann eile an **Pollá Ceap**.

49. Lárlíne an doimáin—leithead.

Má éiríann tú bíorán cnotála tré dháiríte, ó taob taob, agus an t-dháiríte do carad go mall timpeall ar an mbíorán, beirí buna-tuairíim agat ar an **dhéaríirí** agus ar **gíuairíeadt láeíúil** an doimáin.

Anoir, tairis líne le cailc mórtimpeall na pái, is toirctiúla ašur bíod sí comfaro ó puinntí an bhoimín. Beid ceapcall deanta ašac a poinnean an toirctiúla ina dá comfáirt. Tabairfidh san tuairim duit ar **Lárlíne** an Doimain. Samlaisz go bfuilir tairis líne do tairiac timpeall an páirt is toirctiúla de'n doimain, comfaro ór na Pollaí. 'Sé a glaofaí ar an líne rin ná an Lárlíne, ašur, ór líne tábaactac i níos mírde duit cumhneam uirí.

Don áit leartuar den líne rin, veirtear go bfuil pé inra **Leitead Tuairí**, ašur don áit leartuar de, inra **Leitead Cear**. Cuir i gcár: Tá eir inra Leitead Tuairí, ašur an arctáil inra an Leitead Cear. Dá bfuil rin, is é ciall atá le Leitead ná an faro leartuar nó leartuar den Lárlíne.

Is féidir linn, mar rin, a samalú go bfuil líne tairgite timpeall an doimain comfaro ón dá Polla. Sin i an Lárlíne, nó an tEcuatór. Tá sí 25,000 míle ar faro. Samal-líne, freirín, iread an fearrad (nó an tAicrior). Tríe lár eirí an doimain ó Polla go Polla a téigean an fearrad, ašur tá sí 8,000 míle ar faro.

50. NA CREASA ZRIANDÁ.

Má féadann tú ar glóib, eirí dá ceapcall eile a téigean mar dá eirí timpeall an doimain, cuirbreá fearrad don Lárlíne, ceann ar gac taob de. Glaoar ná **Tropaicí** orca ro, ašur is irctis eadarca atá **Crior an bhoctáil**: Glaoar an ainm rin uirí toirsz go mbíonn an ainm innte i gcómnúí comf te rin.

Taob amuisz der ná Tropaicí, tá dá eirí eile den doimain, ná bíonn an ainm aná-é ná aná-fuar ionnta—

bíonn sí leamfuar nū meána, 'ré rin le ráð go mbíonn an zeimheadó cuibread bog agus ná bíonn an ramhraó ana-te ag na daoine a comnuíonn ionnta. Dá b'í rin, ír í ainm na zepior ro ná na **Cheara Meána** (nū leamfuar)—an ceann tuaid, in a mairimíó-na, an **Crior Meána Tuaid**; an ceann, ar an ttaob tear, an **Crior Meána Tear**.

Mór timpeall zác ceann den dá polla, tá epior in a mbíonn an ainm ana-fuar. 'Sé a zlaotar orra ro ná na **hoidear-Cheara**—ceann díob an **Oidear-Crior Tuaid** agus an ceann eile an **Oidear-Crior Tear**.

Tá, dá b'í rin, cúig epeara ar fad: An dá epior meána ír íomó acu, agus ír fearr eun comnuite ionnta: Crior an b'rotail a bíonn ana-te ac ná bíonn eom te rin agus nác péidip comnuí innte, rin í ír íomó in a ndiaó, rúó, agus an dá Oidear-Crior na cinn ír luza: táir ro eom fuar ran nác péidip ac le beazán daoine mairéatant ionnta.

51. DROMÉLA AN DOMÁIN.

RANNA NA TALAMHAN.

Ar féadaint éar ar droméla an domáin, éiotar duit sur **talamh** cuir de agus **uirze** an cuir eile. Tá ré déanta amac go b'fuil, nác mór, a trí n-oiréad pairrinze pé uirze agus atá de ealam ar d'ruim an domáin.

Éiotar duit, ón Atlar, nác in don dlúim amáin atá an talamh uile le feircint, ac ír amláir atá pé iná ailpeanna annro ír annrúó—cur díob beaznac veirgite ó céile, agus cuir eile díob zlan-rcurta. 'Sé an ainm

atá ar na dlúitheanna ro talamán ná **rianna**. Seo iad a n-ainmneada, agus iad curta diair ar ndiair do réir órdú méide : An **Áir**, **Americá**, **Aifrice**, An **Euiróip** agus An **Arctáil**.

Tá roinnt níor luza ná ran deunta lairtis de zac ceann der na ranna tuar : Glacat **tiorta** oira ro.

Tá dlúitheanna áirite talamán, agus ainmníotar iad do réir na deilbe a bíonn oira. Seo cur d'óib :—

(a) **Ror** : Ailp talamán agus an t-uirge á timpeallú, náe móir : mar atá :— Beann Éadair in **Át Cuiat**.

(b) **Oileán** : Ailp talamán agus an t-uirge á timpeallú ar zac taob : mar atá Oileán Toirid agus Oileán Áirann.

(c) **Rinn** nó **Ceanncíre** : Talam, agus é as zearú amac ra braitirge : Ceann Cléire agus Ceann Léime.

(d) **Rinn Sléibe** : Ceanncíre é seo ppeirin, ac zur iomó na rleibte ann ná inr na rinnte eile tuar : Corca Dúibne riar o Traiglí i zCo. Áirriarde.

(e) **Már** réid, máignéirdeac d' eudan na talamán, glacat **más** nó **macaire** air. Macaire móir irca Láir agus oirtear na héireann : Ir annro atá Macaire Connact agus Cuiriac Cille Dara.

(f) **Cnoc** a glacat ar ailp talamán a d'eirigeann beagán níor doirde ná libéal na círe in a timpeall. Már ailp ana áro é, tugtar **Sliaó** air. Ir minic é le feircint zo mbíonn na cnuc diair ar ndiair, ina **Sraiteanna**, nó ina rraic rraiteanna, agus rór, ní hannam d'óib ina mbeanna ar nóir inra zailim agus Beanna Doirde i zCo. an Dúin.

Tairdeair : Sin dlúim talam, agus é náe móir timpealluite le huirge. Glacat **leacinnre** air ppeirin.

Roinnt uirge atá timpealluite ar fad le talamh glaoatar **Loé** air, mar atá Loéa Cille Áinne agus Loé nEacáe.

An báirteac a tuiteann ar na cnuic riteann pé ríor le n-a b'ánaig ina féilteáin. Riteann na féilteáin rteac ina céile agus veintear **aiúne** díob. Uaireanta, r tobarda, a tugann túr díob, agus, dá bair ran, glaoatar **fuinnreacá** ar na tobarda úo. An áit úo ina riteann aba irteac an abainn eile, **cumairán** a glaoatar air. Aba beag a rceirdeann irteac in abainn níor mó ná í, **cumairacán** don abainn móir irca í. **Béal** abainn a tugtar ar an báirt rin ina b'ollamúionn aba í péin inra b'airrge. Már ana-leatan don mbéal ran glaoatar **inbear** air, mar atá Inbear Cinn Tríga, Inbear na Sionainne.

Ir **imeallbóro** na tíre an báirt rin den talamh a luigeann coir na rairrge, mar a mbuireann tonnta na mara. In áiteanna bíonn pé áro agus failiteac mar atá córta Ciarruidé, in áiteanna eile bíonn pé irca péro fe mar atá ag Eocáil agus Cill Sgíre. Ir gnátae guró áiteanna deara r'náim iad ro.

52. RANNA NA MARA.

Ar nó r na talamán, ní i rteannta céile luigeann an méro uirge atá ar rruim an domáin : Tá pé le feircint ina ranna móra agus iad—a beag nú a móir díob—veigilte ó céile ag ranna na talamán.

Áigéinte a glaoatar ar ranna móra ro na mara. Tá cúig cinn acu ann daró ainm : an Áigéin Cúin an tAtlantíc, Áigéin na hInoiaite, an tÁrctac agus an tAntarctac.

Cairleán Aca Cliaé. So veimín, tá breátaéct agus mairiúlaéct as baint le beagnác saé eaglaír atá i mBleá Cliaé. Tá móran áruirctí puiblí ann, iodaí : smairclanna, pictiúrplanna, órdaí, tábairní, oifigí puirct, 7rl.

Tá móran coinbintí, coláirí, scoileanna agus ceáir-scoileanna, le págail innte. Tá ppointeáca so leop, agus, ainríu dhinnéir, bíonn ríad lán de daoine.

Iní na príomh íráideanna tá leácta áilne le feircint. Sí leáct Dómnailí Uí Connailí an ceann ír breáta acu. 'Sí Spáirí Ó Connailí an príomh íráirí, Ceáirínós Múirbtean an príomh-ceáirínós, páiric an íion Uirge an príomh páiric agus Uroiceáto Ó Conailí an uroiceáto ír tábáctáí iní an scátaír. 'Sé an uroiceáto ío, pfeirín, an ball ír gnóctáí ía cátaír. Timpeall mean-lae, ír iongna le feircint na táinte daoine téirdeann tárt ann :—coiríte, íoatáiríte, gluaírteánaíte, daoine i scóirctí agus i íuan-cáirí 7rl. Tíor as béal an líre atá na céirdeanna nú na múranna, agus veintear móran gnóta trácóála ann : tagann báirí ír báirca ír longá íoíl agus saile aníor coir na múr, agus íolláiríto agus líonáirí in áice leo. Níl puinn monaricann ná muilte i mBleá Cliaé, agus, dá bríís íin, i scompáirí le cátaíraca eile, ní baile gnóta í.

V. scéilín.

54. TART.

An íaíb íota tártá oír íam? Dúel, ío bí oír-íá máiríeáto, agus ír maír atá a ííor asam cáo aír ío íruilim as trácé. Cáítear oíce íom íor, íom tírim agus cáit éinne íam.

Feoil zúirt fé ndeara é. Roim d'ul a córlaó dom a d'ítear í, mar bí árd-ocmar oim taréir a beit ag riadóac fead an lae ar na pléibte. Ní féadpáinn coimeádo uaithe dá zúirte ir bí sí.

Roim d'ul ra leabaró dom, táimz spalla tarpa oim. Níor fágar deoir uirge ná bainne fé díon tige nár díúzar. Ceapar zup leor ran, ac, mo b'ón!

Aimpir ná buadóiré in Éirinn a bead í, agus níor rtao na Criona Duba, an oíce céadna rin, ac ríor ruar an bótar larmuis den tiz. Coimeádoar im dúiread mé le topann an loimáí, agus le pléarcao pitéar.

Níorb fáda zo dtáimz an tarpa arí. Fonn zan raoiréam a bead, i zceart, anoir é. Ní raib deoir le n-ól. Bí an tobar ríor-uirge abrad uaim, ríor ran na ríaróe—ac cé tabarfad fé agus an t-Uabtar amuis!

Bí mo beal com tirm le rponne agus rpeam tor ar mo teangain. De ceal uirge, ceapar zo raib an zúirteamar ag rúgadó zac b'raon pola abí im colainn. Uirge! Uirge! plogadó uirce abí uaim.

D'eirgear. Teinne ná pitéir, eagla ná uabtar ní coirzfead mé. Cuirtear oim. Sciúrtar, de trí cora-bacóro, fé déin an doruir, agus ríor an bótar liom zan cóta móir, zan hata. D'ólar: ploigear: díúzar. Agus deirim leat, cé ir zup d'óbar nár ólar an tSiúir tirm, nár múcar mo tarpa fé tuairim pláinte na zCriona Duba—ac a malairt.

55. ΞΑΙΡΜΪ ΒΕΛΤΑ ΔΣΥΣ CΕΑΡΘΑ.

Άρθεαρβος : βιονν ύθαμάρ αϊγε όρ cιονν αν εαρβυϊς
 ΔΣΥΡ άρθ-θεοϊεαρ το ζλαοταρ αν αν λιοματάρτε α βιονν
 πέ να πέϊμ.

ΑΤΪΡΗΔΕ : Πεαρ ζο βφυϊλ cέϊμ υλιζε φαcτα αϊγε :
 πλείθεανν πέ πυνντί υλιζε ινρ να βυνcύρτεαυνα.

ΔΙΣΤΕΟΙΡ : Λέριονν αν τ-αιρτεοϊρ υράμϊ άρ άρθάιν
 να η-αμαρcιανν.

ΒΔCΑΕΡ : Πεαρ θέαντα αν αράιν.

ΒΕΑΡΡΒΟΙΡ : Ζεαρρμανν πέ άρ ζευο ζρυαϊς ΔΣΥΡ
 βεαρρμανν πέ αν πέαρός θε ύαοιη.

ΒΡΕΙΤΕΑΜ : Αν πεαρ α βειρεανν βρεϊtύνταρ ι
 ζcύρραι υλιζε ινρ να ηάρθ-cύρτεαυνα.

ΒΡΟΖΑΥΟΙΡ : Πεαρ ζο βφυϊλ ριοπα νύ μοναρcαν
 υρός αϊγε.

ΒΪΙΣΤΕΙΡ : Ιρ όη υβύρτεϊρ φαζαϊμϊθ άρ ζευο πεολα.

CΑΙΡΘΙΝΕΑΛ : Τειθεαλ αν-άρθ ρα cλείρ. Ιρ αοιρθε
 cέϊμ αν Cάιρθιηεαλ ηά αν τάρθεαρβος.

Cλέιρεαc : Ώιηη α βιονν α cοιηεαθ cύνταϊρϊ.

CΪΝCΑΙΛΕΙΡ : Cιη τειθεαλ άρθ-cέιηεαc ι ζcύρραι
 υλιζε. Φορτυϊζτεαρ cύηραιλέϊρ ι ζcάραννα τάβαcταcα
 υλιζε.

CΪΗΤΑCΥΪ : Ώιηη ατά λάν-οϊλτε αρ cύνταϊρϊ το
 ιηϊcαθ ΔΣΥΡ το ηεαρ.

Ώαcαυοϊρ : 'Cι α cεάρθ ραν ηά υαcαυοϊηεαc. Ώαc-
 υιονν πέ τε υαcάν' ΔΣΥΡ τε ρευαϊβ.

ΏΟCΤΪΙΡ : Πεαρ ζο βφυϊλ cέϊμ αϊγε ι ζcύρραι λειζϊρ.

ΏΟCΤΪΙΡ CΪΛ : Ώοcτύρ ζο βφυϊλ cέϊμ ρπειρϊατα
 αϊγε ι ζcύρραι ράλ.

ΏΟCΤΪΙΡ ΒΕΙΤΪΙΟC : Ώοcτύρ ζο βφυϊλ cέϊμ αϊγε
 α θειηνιονν ζο βφυϊλ πέ λάν εολζαϊρεαc αρ αϊcϊοϊ αηηηθε.

ΕΑΥΔΑCΟΙΡ : Ώιηη ζο βφυϊλ ριοπα υϊολτα εαυαϊς αϊγε.

ÉIOTEÓIR BĀN : Siopaóir a díolann gac aóbar éadais ina n-éioinn mná iao féin.

EIOTEÓIR FEAR : Siopaóir a díolann gac aóbar éadais ina n-éioinn fir iao féin.

EASBOG : Teréal áro ra éleir. Bíonn deoiréar fé féim earbuig.

EALÁDNUÍ : Fear nū bean gur oatū peictiúirí ir cáilíocht oó nū oí.

FEIRMEOIR : Duine go bfuil talam ina feib a gur a cuireann a gur a baineann barráí.

FEAR-AN-ÞUIRT : Sé fear-an-Þuirt a tugann na leitreacha eugainn

FIACLÓIR : Tairgeann fé fiacta a gur veibíonn fé céir fiacta fallra a o'úrtoimio in ionao na noioé-fiacta oheoigte a tairgeann fé uainn.

FÍLE : Sé an file a ceapann an filíocht. Tá móran rašar filíochta ann.

FLÓSAIRE : Duine a deineann a pli-beata le blátanna oo díol. Bláta náóúrta curó díob ro, a gur bhréas-bláta curó eile díob. I gcóir póirta nū ocáio oá rašar mairíonn fé flearcáin flór, a gur i gcóir aólacann na marb, díolann fé blát flearca a cuirtear ar an uais i noil-cuimne an marb.

FOIRSHÍOMNUÍ : Fear a veibíonn a gur a mairíonn tógaicí.

SIOMĀNUÍ : Fear tiomáinte gluairteáin.

SRÉASUÍ : Fear oéanta a gur veiríte bpoš.

SIÚISTÍS : Duine go bfuil údarár aige ón rialtar an oí cur i bpeidm ina ceanntar féin.

IASSAIRE : Si feim an iarsaire ná an fairise. Catann fé a faol as iarsac ar muir in a báo.

ÍOMÁDÓIR : Duine supb i céarfo atá aige ná dealbúioct. Dealbúionn pé íogmáda, agus ciora ceilteada 7rl.

LEASADÓIR LEATAIR : Ceannuionn ro reití, agus learuionn pé iad i gcuma go ndéintear leatair díob.

LIAGSCEINE : Doctúir a éiríonn othair péin reian cun pé iomair atá oira do léigear.

MEAINTÍN : Bean a déineann éirí ban.

MINISTÉIR : Teideal ra éleir p̄riotartúnaig. Féadann pé in diað éiríaimí r̄riosaalta a pobuil.

NUACTUÍ : Duine a bíonn oite i gcúirai nuact-óiréada agus a r̄riobann do luct páiréar nuacta. Tá céim léiginn pé leit ag dul le nuactuioct. Is féidir an céim rin fágal, pé laáir, i gColáirde na hIolrcoite i gCorcaig.

OCASDÓIR : Díolú tairoil—duine a díolann a cur earráir ar fuo na tíre.

OIDEASUÍ : Duine go bfuil céim aige a déimníonn go bfuil pé oite ar oideara a éiméarca do réir óróú doctúra. OIDEASLANN an ainm a bíonn ar an riora ina ndíolann pé na h-oideara.

OIDE SCOILE : Duine go bfuil ointiúirí múinteoiréada ó Coláirde múinteoiréada aige.

OLLAMH : Múineann ollamh in áir-rcoil ní gColáirde.

ÓSDÓIR : Coimeádann an tÓrdóir tig i gcóir óróúiocta. Tig ósda do glaotar air an ois reo. Fágann luct tairoil biað agus deoc ann, agus cóir leabtan.

PLÁSTADORUÍ : Duine supb i a céarfo plártair nú mairtéal do méarcað agus do cur ruar. Uall an ainm a tugtar ar an úrlir le n-a bplártaíallann pé.

PLUMÁIR : Fear rocuite na bpiopaí uirge. Sin é an ceáruí atá oirte ar an uirge do tpeorú irteacá i n-ár dtíste i bpiopaí.

Le FÓRLAMPÁ a éarann ré na píopaí in don tpeo ir mian leir. Le tear an fórlampa tátúionn ré na páirteanna le céile.

SASART PARÓISDE : Sasart go bfuil parróirve ré n-a éuram rrrhodaita. Léigean ré an tairpeann agus éirteann ré raoirdinn na zcaitici Románac.

SAOR : Ceáruí zupb i a ceáru tíste agus pl., do tógaint le cloca nú le bñic nú le tátán.

SCRÍOBHÓIR : Duine go bfuil cáilíocht aige aircí nú drámaí nú úrreála do rcríob.

SEODÓIR : Bíonn an duine reo lán-eolzairacá i nzac puo a baineann le reoda agus le cloca buada. Díolann ré uairteadán, cluis, bñdírcí, fainní, pñárléiví óir, zpl.

SIOPADÓIR : Don duine go bfuil riopa aige agus a díolann a cúro earraí leir an bpobal. Ceannúionn ré an earra cóm raor agus ir réivir leir, agus díolann ré, aríir, cóm daor agus ir réivir leir. Ir ar an fócár ivir an dá pñazar a máireann ré.

SIÚNHÉIR : Ceáruí atá oirte ar admuro d'oirbui. Siad na znát-úrtairí a bíonn aige ná carúr, tuais, riréal, libéal agus plána.

TÁILLIÚIR : An duine deimeann ar zcuro éaruis dúinn. Tógann ré ar dtóimre le téir, agus zearriann ré an éulaic do réir an toimre rin. Zearriann ré le riopúr; maricálann ré le caric; fuazann ré le rñáitio, agus le méaracán táillúra.

TORRADÓIR ; Duine a díolann torraí agus bairraí agus zlarraí.

ΤΡΑΪΤΑΛΙΨ ΤΑΙΣΘΙΛ : Ουνε α ταιρδεαλann το
 ρέιν nú το όρεαm έιζιν ζηότα, αζυρ α βιονn αζ έιλεαm
 κορτυμείρεαάτα αρ ριοραυόριí αζυρ αρ λυάτ ζηότα.
 Όιοιταρ αν άιμιτε ριν 'ρα τρεαάτυinn λειρ μαρ τυαπαρταλ
 ρεαρτα, αζυρ ραζανν ρέ κοιμιριún ραπαρ ριν, αρ αν μέρο
 α όιοιανν ρέ. Ραζανν ρέ α έορταριí ταιρτοιλ, ρρειριν.
 ΗΑΙΡΕΑΔΩΔΗΨΙ : Ρεαρ θέαντα αζυρ θειριτε υαιρ-
 εαυόαν αζυρ ελοζ.

ΣΑΘΡ-ΈΕΑΡΑΥΟΪΡΕΑΪΤ.

1. Cúm ζιοτα κοmπίαυό α θεαυό θεαλλραάά ιοιρ βειρτ
 βαν nuαιρ ααρταρ αρ α έέιλε ιαυό ι mβαιτε mόρ. (Leat 1.)
2. Ουαίτεανν τυ le ααπαρ leat ná ρεαάαρ le ραυά.
 Όέιν ιαρραάάτ αρ ζιοτα θε θυρ ζκοmπίαυό το ρεριόυ.
3. Σερίου τριάάταρ ζεαρρ αρ na h-άάριμιτε έαζανν αρ
 αν άιμιρρ, αρ έορραί, αζυρ αρ ραυό na λαάτεαντα ι με
 αν έαρραιζ. (Leat 12.)
4. Έεαρ κοmπίαυό ι υταυό α ζευο οιβρε α θεαυό
 θεαλλραάά άά ιοιρ βειρτ ρειρμεοιριí ι με ραέρύρ αν έαρραιζ
 (Leat 14.)
5. Connur έαίτεανν τυ ρέιν το ραυόζαλ ι με αν
 έαmπαρ. (Leat 17.)
6. Εαάτραιζ ι υταυό ραέρύρ αν ροζmαιρ. (Leat 18.)
7. Όέιν ιαρραάάτ αρ έόmπίαυό βειρτε ρειρμεοιριí υ'αιάερ
 ανηρο.
8. Connur α έαίτηρ Οίάε αζυρ Lá Νουλαζ? (Leat
 20, 21.)
9. Σερίου ζεαρρ-έύνταρ αρ mίορα na βλιαυόνα. (Leat
 22.)

10. Cuir ríor *ḡac* ip eol *duic* i *ḡtaob* na *ḡealaige* ip na *ḡréine* maip *comarḡaí* aimpire. (Leat 22-24.)
11. *Scríob* *ḡearr-cúntar* ar *éorp* an *duine*. (Leat 25)
12. Inniḡ anḡro i *ḡtaob* aon oipbipce *ḡ'a* bḡeacáir maí. (Leat 26.)
13. Cuir i *ḡcár* *ḡur* *ḡoḡtáir* tú : aipḡ *ḡuinn* ar *éuarḡo* *ḡ'a* *ḡtḡar* ar *ḡarḡann*. (Leat 27.)
14. *ḡorḡuig* aḡ an bḡíora aipḡio ip *luḡa* *ḡonnaicir* maí, aḡur *eaḡḡuig* *ḡac* ip eol *duic* ruar *ḡo* *ḡc* an *ḡíora* ip *mó*. (Leat 37.)
15. *ḡi* *capall* aḡ *t'atáir* aḡur *éuarḡar* in a *ḡeanna* ar *aonaḡ* *'ḡá* *ḡiol*. *Eaḡḡuig* *ḡac* ar *tárla* *ḡib*. (Leat 37.)
16. Cuir ríor ar *ḡo* *tig* *féin* *fér* na *cinn* *reo* anḡro : *ruḡeam*, *méio*, *ḡéanam*, *reompáí*, *ḡil*. (Leat 42.)
17. *Caḡ* *bíonn* inḡ an bḡárlúr aḡur *caḡ* é an *uráio* a *baintear* ar an *reompa* *ran* ? (Leat 43.)
18. *Eaḡḡaig* i *ḡtaob* an *reompa* *ḡiomne*. (Leat 43.)
19. *Caḡ* é an *raḡar* *cluis* *atá* aḡat-*ra* aige *baile* ? (Leat 45.)
20. *Cúim* *ḡreap* *comráio* a *éualáir* ip*tig* i bḡpoinḡeac. (Leat 46-48.)
21. *Scríḡ* *rcéilín* *fér* na *cinn* *reo* *leanar* :— (a) tú *féin* i *ḡcáir* *abḡao* ó *baile*. (b) *ḡan* *ḡingín* aḡat aḡur *ocḡar* *oḡc* ; (c) *buaileann* *capa* *leat* ; (ḡ) *tḡzann* *ré* ip*teac* i bḡpoinḡeac tú, *ḡil*.
22. *Caḡ* a *ḡeineann* *tura* ar *rcoil* ó *marḡin* *ḡo* *ḡrác* *nóna*. (Leat 49.)
23. *Caḡ* a *ḡeineann* tú aige *baile* ? (Leat 59.)
24. *Scríob* *leitir* *ḡo* *ḡc* *ḡaol* *duic* in *Americá* aḡ inḡip*ic* *ḡo* *ḡac* *ḡur* i *ḡtaob* *bup* *ḡḡaocla* aige *baile*. (Leat 60.)

25. Scríob an éadéir ro inn an ainmhir-éadéir (ve glar meabair). (Leat 62-4.)

26. Scríob airte beas ar traen.

27. Scríob airte beas ar gluairteán, ar eiteallán, 7rl. (Leat 64.)

28. Innir ainm ainm saé ainmhir tige ir eol duir asur an uráir a baintear arta. (Leat 65.)

29. Saé ir eol duir i otaob na saé-ainmhir airta. (Leat 124.)

30. Cao é do mear ar an rcael ro? Cuir rior ar don eadéir a tárla maí duir féin. (Leat 68.)

31. Freasair na duir-focail reo asur tabair maerún uair fé saé freasra. (Leat 68.)

32. Scríob saerir airde ar an raosal móir bhaonac. (Leat 69.)

33. Eadéir saé ar tárla duir, asur saé a breaasir asur tú ar boir maí-éair ar cuairt trí caair ir eol duir. (Leat 78.)

34. Déin saerir-éadéir ar cuairt ar traen asur saé ar tárla duir: féir na cinn reo:—

(a) An cúram a bí ort.

(b) An rcaerín.

(c) Am na traenac.

(d) An ticéad.

(e) An saerí.

(f) An caerairte.

(g) An luar, 7rl.

35. Scríob na deimhir aca asurinn so bair ar doimhir cuirinn. (Leat 70.)

36. Connir ir féirir áir na Cuirne o'raeril amaé? (Leat 71.)

37. Δον ρεάλ νύ εαέτρα μαρ έ ρεο α θανν ουτ ρέιν
 nú α εualáir ριαμ? (leat 79.)

38. Καθ í αν ζαιρμ θεατα αθ ρεαρρ leat. Ταθαιρ
 το μαερύιν leir αν οτοζα το θεινιρ.? (leat 81.)

39. Τόζ δον οά εεανν οερ να ζαιρμί θεατα, nú
 κεάρδα αζυρ inniρ ανηρο καθ έ αν οθαιρ α leannan íαθ,
 αζυρ καθ íαθ να dualζαιρí α θíonn αρ luét α leanána.
 (leat 81.)

40. Samluiz zo θρuiir αζ οορυρ τιζε το έαραθ, αζυρ
 zo θρuii cuipe αθ αζατ ρεαέτουinn το καίτεαμ ανη. Διέριρ
 ζαέ αρ έάρια ταρέριρ εναζαιρτε αν οορυρ το θυαλαθ.

41. Όέιν κυρ ρίο· αρ δον lá ραοιρτε α θί αζατ ριαμ

42. Αν καίτεαμ-αιμρτε ιρ ανηρα leat.

43. Αν κάρα ιρ ανηρα leat.

44. Αν τρράιθ ina μαίρεανν tú.

45. ρεαρ αν θυιρτ.

46. Lá coiρ na ραιρρζε.

47. Καπατ.

48. Όό.

49. Καορα.

50. Αν κλυίε ιρ ανηρα liom.

51. Inóé, αρ ρεοιλ.

52. Scríob leiriρ αζ ταθαιρτ cuiρiθ το έαραιθ lá το
 καίτεαμ leat.

53. Ζεαρρ-αιρθε αρ μείθιρ να Τουίτε.

54. Ζεαρρ-έύνταρ αρ αν Αθαινν ιρ ρια in έίρinn.

55. Cuiρ ρίορ ανηρο αρ αν leαθαρ ιρ ανηρα leat
 ο'άρ léizir ριαμ.

